Cutezătorii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ EDITATĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

9

JOI, 26 FEBRUARIE 1970, ANUL IV

(127)

SURPRIZA CONCURSULUI

● «CE ȘTIȚI DESPRE PICTURĂ?»

TOȚI PARTICIPANȚII, LA TOATE SERIILE, CARE VOR RĂSPUNDE ÎN ÎNTREGIME ȘI CORECT LA ÎNTREBĂRILE DE PE CUPOANE, VOR PARTICIPA ÎN FINAL LA TRAGEREA LA SORȚI PENTRU OBȚINEREA MARELUI PREMIU AL CONCURSULUI: UN MAGNETOFON!

Din sumar

UN LOC LIBER INTR-O BANCĂ PAG 4-5

Atelierul literar PAG 7

NOTE DE CĂLĂTORIE DIN IUGOSLAVIA DE VICTOR BÎRLĂDEANU PAG 8-9

AVENTURILE LUI CRĂIȚĂ PAG 15

În pragul primăverii, un mărțișor cutezător pentru toți cititorii noștri!

Foto: Gheorghe CUCU

a
ACTUALITĂȚI CUTEZĂTORII
9

SCRISOAREA SĂPTĂMÎNII

În curînd pe vechile ziduri brașovene vor înflori din nou luminile tinerești ale «Cerbului de aur». Cîteva seri de-a rîndul ecranul opalin al televizoarelor ne va reuni pentru a admira ce are mai izbutit muzica ușoară a lumii. Revista noastră se pregătește și ea să reîntîlnească Brașovul, dornică să oglindească în paginile sale competiția de la poalele Tîmpei.

În acest context, sosirea la redacție a unei scrisori prin care o corespondentă ne cere cîteva relații din sfera muzicii ușoare ține mai curînd de domeniul banalului. Nimic deosebit, într-adevăr, în dorința elevei M.B. din București de a obține textul original al melodiei «Congratulations» ori adresa formației «The Beatles».

Cum se face totuși că epistola expediată de M.B. a ajuns să stea la baza unei Scrisori a săptămînii? Meritul aparține în întregime corespondentei. Mai precis, ortografiei sale.

Dragi cutezători, mă adresez vouă pentru că sînt foarte îngrijorat. Mă întreb, de pildă, cum va suna pe englezește, în gura lui M.B., cîntecul amintit de ea pe românește sub titlul «Filicitări»? Și ce corespondență va purta fetița noastră cu o formație al cărei nume îl scrie... «Zăbităls»?! Parcă-l văd pe unul dintre pletoșii membri ai reputatei orchestre primind plicul sosit din România, citind cu nedumerire numele formației sale și înapoindu-l poștașului cu o ridicare din umeri...

La drept vorbind însă nu eșecul corespondenței dintre M.B. și «The Beatles» mă neliniștește, ci gîndul că cititoarea noastră își imaginează că o cultură se poate face după ureche. Nici măcar într-un domeniu atît de puțin scorțos ca muzica ușoară, urechea nu înlocuiește pregătirea serioasă, lectura atentă, curiozitatea vie și grija de a o satisface de la izvoare de încredere.

Dragă M.B., dacă-ți place muzica prezentată de «The Beatles», exprimă-ți entuziasmul învățînd corect cel puțin numele formației. Înainte de toate însă, chiar înainte de a obține textul cîntecului «Congratulations», învață să-i scrii titlul în românește. Nu de alta, dar s-ar putea să te corecteze chiar preferatul tău Cliff Richard, care, după succesul obținut anul trecut la Brașov, nu se poate să nu cunoască în traducere românească titlul cîntecului care i-a adus atîta glorie.

H. Arama

CROMOSCON — așa se numește aparatul din imagine, folosit în laboratorul de medicină nucleară din cadrul Institutului «Gh. Lupu» din București. Avînd aplicații practice, îndeosebi în stabilirea diagnosticelor, cercetătorii — făcînd investigații în organismul uman — obțin cu acest modern aparat imagini în culori, televizate.

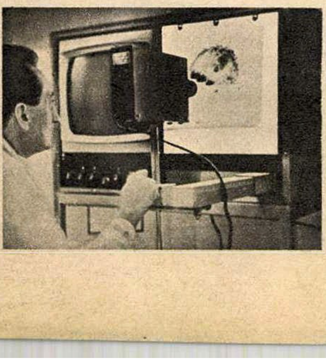

* * *

PAGINI DE ISTORIE: PRIMĂVARĂ FIERBINTE - 1945

CU 25 DE ANI ÎN URMĂ, ÎN FEBRUARIE — MARTIE, OAMENII MUNCII DE LA ORAȘE ȘI SATE, LA CHEMAREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, SE AFLAU ANGAJAȚI ÎNTR-O ÎNFLĂCĂRATĂ ACTIVITATE POLITICĂ, ÎNTR-O ÎNVERȘUNATĂ LUPTĂ ÎMPOTRIVA CLASELOR EXPLOATATOARE, PENTRU INSTAURAREA UNUI GUVERN DEMOCRATIC, CAPABIL SĂ-I REPREZINTE ȘI SĂ ÎNFĂPTUIASCĂ PROGRAMUL ÎNSUFLEȚITOR AL REVOLUȚIEI POPULARE.

MĂRTURIE ACELOR VREMURI DE NEUITAT STAU, CA O LECȚIE MEREU VIE DE ISTORIE, NUMEROASE EXPONATE AFLATE LA MUZEUL DE ISTORIE A PARTIDULUI COMUNIST, A MIȘCĂRII REVOLUȚIONARE ȘI DEMOCRATICE DIN ROMÂNIA, ÎNTR-O SALĂ SPECIAL DESTINATĂ EVOCĂRII EVENIMENTELOR DIN FEBRUARIE-MARTIE 1945.

CU LUPA PE URMELE SECOLELOR?

DA! SPUN Cutezătorii

Muzeul republican de artă, situat în București, e renumit. Sute de mii de oameni se perindă prin sălile moderne. dotate cu aparatură specială, care menține condiții adecvate de lumină, aer, umiditate, în măsură să contribuie la o bună vizionare și la conservarea operelor de artă. Dar unele din aceste lucrări sînt foarte vechi, de secole, și nu s-au bucurat de-a lungul vremurilor de aceeași grijă ca acum, încît s-au deteriorat. S-a creat însă în cadrul muzeului o secție de restaurare, cu opt ateliere, pe ramuri de artă. Cu lupa și instrumente deosebit de fine, specialiștii de aici cercetează cu mare atenție operele de artă respective, înlătură stricăciunile, redîndu-le strălucirea originală. Ei folosesc, bunăoară, la picturile pe lemn, lămpi cu raze ultraroșii, impregnînd picturile cu ceară și rășini naturale, protectoare.

O activitate care cere nu numai pricepere, dar și multă răbdare. Astfel, la o broderie orientală, cu țesătura și coloritul desenelor degradate (din galeria universală), s-a lucrat 240 de zile.

CALENDAR

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

● 27 FEBRUARIE 1970

— se împlinesc 50 de ani de la moartea lui Alexandru Xenopol, cărturar român, istoric și filozof de faimă mondială (n. 1847). A fost profesor universitar la Iași, membru al Academiei române, profesor onorific la Universitatea Sorbona din Paris. Studiile sale de istorie și filozofie au avut un larg răsunet european și se caracterizează printr-o vastă informație și printr-o atenție deosebită acordată aspectelor sociale și economice. Lucrarea sa «Istoria românilor din Dacia Traiană», apărută în 14 volume, este o operă de mari proporții, care demonstrează capacitatea de om de știință a autorului.

● 28 FEBRUARIE 1970

— se împlinesc 35 de ani de la moartea lui Anastase Simu, prestigios colecționar de artă (n. 1854). Om de cultură, cu studii de specialitate, el a fundat în anul 1910 Muzeul Simu, cu o colecție bogată de opere de artă românească și străină, pe care în anul 1927 a donat-o statului.

● 5 MARTIE 1970

— se împlinesc 10 ani de la moartea lui Asztalos István, scriitor de limbă maghiară din țara noastră. El a condus timp de mai mulți ani revista pentru copii, de la Cluj, «Nápsugar» (Rază de soare) și este autorul a nenumărate povestiri pentru cei mici, în care a surprins cu multă autenticitate universul copilăriei.

COPII CU CARE NE MÎNDRIM

● Ștefan Pohl, Iosif Kumher, Walter Ernst, Walter Csunderlik, Helmut Csunderlik, Tiberiu Lachstädter, Oskar Maushammer și Günter Riedel, elevi în clasele a III-a și a IV-a de la Școala generală nr. 3, Oravița, secția germană, dînd dovadă de pricepere și curaj au stins un incendiu, care amenința să se extindă în pădurea din apropierea localității Steierdorf.

8 pionieri — 8 purtători ai insignei «Cutezătorul»!

● «În seara aceea, în fața școlii noastre, grupa școlară de circulație se afla la post. De serviciu: Ioana Beruciu și Nicolae Bărbulescu. Deodată, un țipăt. Cei doi au alergat spre stația autobuzului 33, de unde se auzeau strigăte. O femeie în vîrstă alunecase de pe scara autobuzului. Rana de la cap cerea o intervenție urgentă. Cei doi, care vegheau la buna desfășurare a circulației, au înlăturat aglomerația care se ivise și au oprit o mașină care a transportat accidentata la spital. Pentru fapta lor, au fost răsplătiți cu mulțumiri din partea familiei celei care fusese salvată, cu felicitări din partea noastră». Ne scrie elevul Andrei Zincă de la Școala generală nr. 24 din București, colegul celor doi.

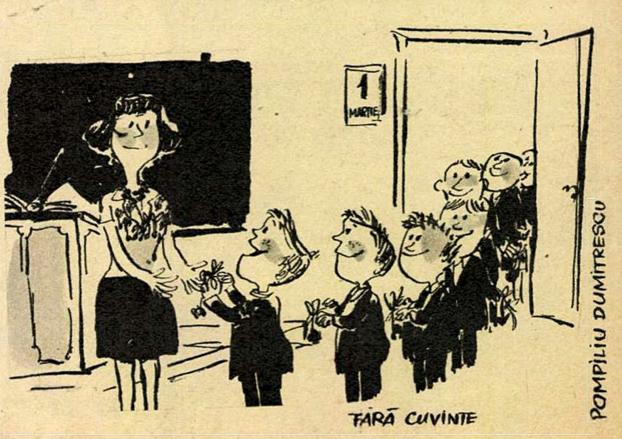

CUPO
6

1. Numiți un oraș italian în care
trașcu a poposit de șapte ori, realizin
de acolo numeroase peisaje.

2. Descrieți (într-o singură pagină de
caiet) cum este pictat, ce reprezintă și ce
evocă tabloul alăturat.

Cu acest număr se încheie seria I a concursului. Urmează seria a II-a. **Vă reamintim ce aveți de făcut:** Toate cupoanele seriei I (de la 1 la 6) vor fi lipite pe o foaie de hîrtie pe care ați trecut numele și prenumele, adresa completă, clasa și școala. Trimiteți cele 6 cupoane și răspunsurile, în maximum 5 zile după apariția cuponului nr. 6 (data poștei), într-un plic pe care ați scris adresa redacției: **Casa Scînteii, Revista Cutezătorii, București I**, cu mențiunea: **Pentru concursul «Ce știți despre pictură!»**

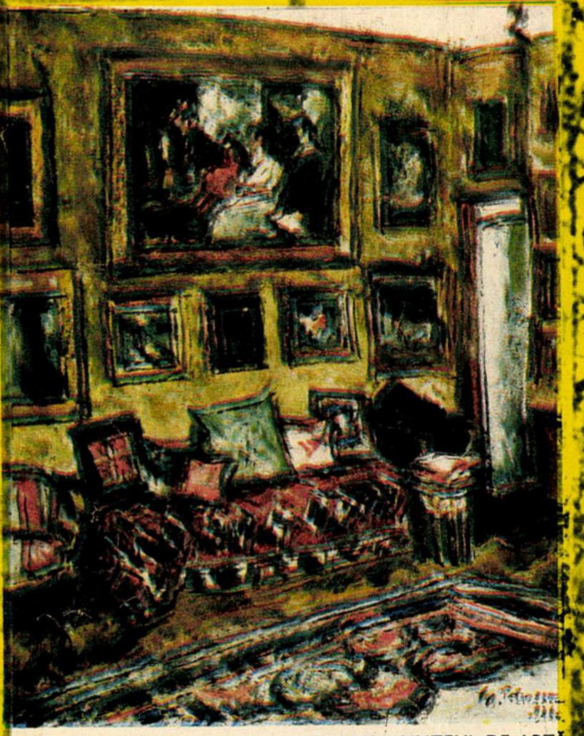

GH. PETRAȘCU — Interior — ULEI, 1936. MUZEUL DE ARTĂ AL REPUBLICII, GALERIA NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Criticul
de artă
HORIA HORȘIA
prezintă
ALBUMUL DE
ARTĂ
Cutezătorii

Petrașcu

(1872-1949)

«În oricare din aceste încăperi — spunea profesorul George Oprescu referindu-se la interioarele lui Petrașcu — ți-ar plăcea să trăiești și să visezi». Indiferent de genul abordat — peisaj, portret, flori, natură moartă, interior etc. — fiecare tablou de Petrașcu îți comunică aceeași bucurie de a trăi. Pictor profund realist, a îndrăgit oamenii, natura, obiectele din jurul nostru și a știut să le redea în pictură cu plasticitate (respectînd volumul, tridimensionalitatea) și cu autenticitate (respectînd trăsăturile esențiale ale fiecărui obiect pus de pictor în valoare). A folosit de obicei o pastă densă, adecvată redării materiei. Prin felul de a folosi culoarea, care reprezintă pentru Petrașcu deopotrivă materia obiectului pictat și lumina acestuia, artistul a obținut străluciri nebănuite, de pietre prețioase sau de smalțuri, ca în ceramica noastră populară. Fără a expune o narațiune, fiecare tablou exprimă concentrat o biografie: a unui om, a unui loc, a unui obiect.

Petrașcu a călătorit mult — în Franța, Italia, Spania etc. —, dar a rămas totdeauna credincios peisajului patriei și școlii românești de pictură, continuînd tradiția lui Grigorescu, Andreescu, Luchian. Și așa cum Luchian a spus despre sine că este «un zugrav», Petrașcu și-a intitulat un autoportret Badea Gheorghe, pictorul.

Iarna pădurii

În lacuri lucii, peștii
au adormit demult
iar urșii de prin scorburi
în mușchi s-au prefăcut
pe cînd, tăcuți, copacii
bărbi albe, lungi, își pun
de parcă-ntreg pămîntul
visează că-i bătrîn;
și-n liniștea deplină
înalți, ascultă cerbii
s-audă sub zăpadă
cum crește firul ierbii.

VALERIU PANTAZI

DE LA COMUNIȘTI ÎNVĂȚĂM CUTEZANȚA

CEA MAI AUTENTICĂ BUCURIE

Ne aflăm în fața unor lăzi cu struguri albi, grei de lumină.

Se înserase, însă boabele mari, prelungi, cu pielița netedă, luceau și îți dădeau așa, nu știu cum, un sentiment curios: poate că, într-adevăr, din mărgelele lunguiețe și dulci izbucneau fascicule din energia solară adunată cu răbdare o vară întreagă pe dealurile Tîmboieștilor.

— Îi trimitem la un concurs, ne-a spus atunci, fără nici o introducere, inginerul Ion Davidoiu.

Propoziția asta a fost punctul de început al unor confesiuni care au ocupat orele acelei seri...

Ion Davidoiu, cu diploma de inginer în buzunar, a sosit la Tîmboiești-Vrancea într-o seară de iarnă, cu ger și zăpadă. În clipa aceea, nu știa exact ce avea să facă în comună.

— Ce a urmat apoi?

Ani de bucurii și zbateri, dominate de ambiții pentru a izbuti.

— Una din primele încercări a fost aceea cu urcarea apei pe deal, ne-a spus inginerul.

Observase zile în șir convoaiele cu căruțe ce urcau vara spre vii, cu butoaiele cu apă.

«Oare să nu fie nici o soluție?» se frămînta el.

«Cum să urci apa la 200 de metri înălțime?!» spunea cîte unul, cu îndoială.

Ion Davidoiu, inginerul, trebuia să încerce. La urma urmei, dealul săcătuit, aproape sterp în vreme de secetă, merita o soartă mai bună. Nu s-a dat bătut și... A căutat un sistem de irigare a viei în acea zonă și, după multe încercări, a izbutit. Soarele a adunat și aici abundență de lumină în dulceața strugurilor.

Un fapt ce dă dimensiunile exacte muncii tuturor cooperatorilor din Tîmboiești, care au în fruntea lor un tînăr comunist bine pregătit, inimos, cu o imensă dragoste față de profesie. Un om care vrea să facă mult să-și merite titlul pe care îl are, să ramburseze astfel «investițiile» sociale ce s-au făcut cu el în anii de învățătură.

— Dacă ar fi să numiți cea mai autentică bucurie a dumneavoastră, la care v-ați opri? am întrebat.

— Sînt îndrăgostit de profesia mea, de horticultură. Nu știu dacă există altceva care să-ți ofere o asemenea satisfacție.

Afirmația simplă are o acoperire faptică deosebită. Strădaniile acestui inginer sînt integrate firesc în fluxul muncii din întreaga comună.

ILIE TĂNĂSACHE

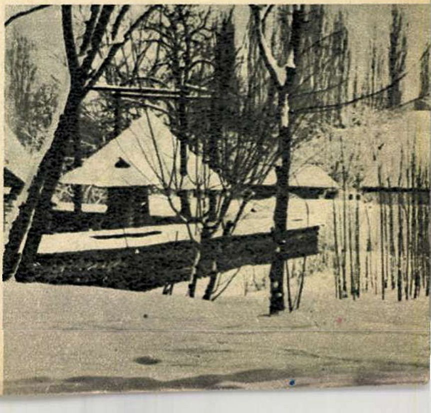

UN LOC LIBER INTR-O BANCĂ

FOTOGRAFI DE
GRIGORE PREPELIȚĂ

Ne întîlnim, stimați cititori, în fiecare săptămînă. Stăm de vorbă despre întîmplări obișnuite, despre școală, despre sport, despre literatură. Desenăm caroserii pentru «Salonul automobilistic», aflăm, împreună cu Olguța, tot felul de năzdrăvănii ale copiilor, călătorim în «Excursii pe glob» prin junglă și printre eschimoși și, adesea, pornim noi înșine în mari expediții — «Expedițiile Cutezătorii», bineînțeles.

Astăzi însă nu va fi vorba despre o întîmplare obișnuită. Nici veselă. Nici aventuroasă. Vă vom povesti un lucru trist. O facem cu inima strînsă, dar nu renunțăm: **acest lucru trebuie cunoscut pentru ca el să nu se mai petreacă niciodată, nicăieri.**

Despre ce e vorba?

Închipuiți-vă o școală — cum e, de exemplu, școala voastră. Sînteți prieteni, vă cunoașteți de ani de zile, nimic nu pare surprinzător, imprevizibil. Marile probleme sînt o notă bună, un meci cîștigat, o victorie la concursul artistic. Uneori, dirigintele vă propune să discutați despre prietenie, despre spiritul de colectiv, despre răspunderea vîrstei. Voi spuneți «De ce nu?». Totul pare binecunoscut, chiar banal! Ce, noi nu sîntem prieteni, nu ne ajutăm între noi? Probabil că aveți dreptate!

Așa și-au spus desigur, adeseori, și cei șase băieți (trei din clasa a 7-a și trei din clasa a 8-a) de la Școala generală din satul Fișici, comuna Bozioru, județul Buzău. Deși e vorba de un sat destul de mic (însăși clădirea școlii e izolată), așezat între dealuri pe care călătorul anevoie le străbate în anotimpurile ploioase, elevii își desfășoară în chip obișnuit viața școlară. Ei vin în fiecare dimineață, din șase sate, urcînd și coborînd cale de kilometri, și cu toate acestea absențele și întîrzierile sînt mult mai rare decît la unele școli orășenești, unde copiii nu au de parcurs decît cîteva sute de metri pe drum bine pietruit sau asfaltat...

Elevii din Fișici sînt disciplinați: aproape toți au nota 10 la purtare. Învață bine (unii dintre ei, ca Gheorghe Ilie dintr-a 8-a sînt eminenți) joacă cu plăcere volei și fotbal, au o echipă de teatru care prezintă cu succes sceneta umoristică «Pașaport pentru trimestrul III». Printre ei se află și un sculptor talentat,Gheorghe Mocanu dintr-a 6-a (cineva din activul pionieresc ar putea să inițieze o mică expoziție cu lucrările acestuia, sugerăm noi).

Mai presus de toate, însă, acești copii își cunosc foarte bine dealurile și văile natale, pîraiele și pădurile pe care le străbat în drum spre școală sau la joacă.

Ni s-a povestit, de pildă, cum, într-o zi, mergînd de la școală spre casă, un grup de școlari s-a pomenit în fața unui rîu ale cărui ape învolburate din cauza ploii deveniseră amenințătoare. Vrînd să-și dovedească vitejia, cei mai mici s-au repezit să le înfrunte. Dar cu ei erau și elevi din clasele mai mari. I-au strîns pe «viteji» la un adăpost, au așteptat împreună să treacă ploaia, apele au scăzut și astfel primejdia a fost ocolită.

Se află printre copiii de pe aceste meleaguri un băiat dintr-a VIII-a fiu de pădurar: nu și-ar pierde prezența de spirit nici dacă s-ar întîlni față-n față cu un urs!

Și totuși, odată și-a pierdut prezența de spirit... Și, din păcate, nu numai el și, din nefericire, tocmai atunci cînd ar fi fost obligați în cel mai înalt grad să JUDECE.

Iată-i, așadar. pe cei șase.

Sînt veseli, bucuroși: e în ajunul Anului Nou 1970, și au format o ceată de colindători. Sandu Moise a pregătit un buhai strașnic,dar mai are încă o bucurie: tatăl său i-a cumpărat chiar azi o pereche de ghete noi, pe semne ca să aibă ce «strica» pe drumul lung pe care și-l propuseseră în vederea plugușorului. Voiau să colinde prin toate satele înconjurătoare!

31 Decembrie. S-au sculat dis-de-dimineață și sînt atît de nerăbdători să pornească încît nici **nu mănîncă.**

Vremea e rece, dealurile sînt acoperite de zăpadă. În afară de ei, nici țipenie de om. Cei șase merg însă cu inima ușoară: aceste drumuri lungi le sînt binecunoscute și apoi cine nu cunoaște voioșia care domnește într-un grup de colindători? Se hîrjonesc pe dealuri, transpiră, buhaiul e greu, dar nu le pasă.

Ici colo, cîte o casă la care se opresc, rostind tradiționalele urări. Primesc, ca răsplată, vorbe bune și, desigur, bani.

La un moment dat — ni s-a spus — se opresc la casa unui gospodar din satul Nucu. E o rudă a unuia dintre ei și de aceea ospitalitatea se îndreaptă în primul rînd către el. Așadar, e poftit în casă, să guste din bucatele gazdei, în timp ce restul grupului de colindători cîntă cu entuziasm afară, la fereastră... Dar nici ei nu sînt uitați! După ce au terminat, gospodarul îi servește **cu țuică.** Copiii se codesc dar, în cele din urmă, ca să arate că sînt bărbați, golesc ceșcuțele.

Și pornesc mai departe spre satul Găvanele, dar nu pe drumul obișnuit, ci pe scurtătură, ca să ajungă mai repede. Din nou veselie — chiar sporită — dar deodată Sandu Moise **începe să mănînce zăpadă. «Ce-i cu tine, ești nebun? Nu știi că e nesănătos să mănînci zăpadă?» îl întreabă unul. «Mi-e rău»,** spune Sandu Moise. Într-adevăr, arată slăbit, obosit, abia se mai ține pe picioare. Atunci se așeză cu toții pe zăpadă. Cînd să se scoale și să pornească mai departe, Sandu Moise spune că nu poate să meargă.

Așa a început **împrejurarea** care trebuia să fie o încercare a adevăratei prietenii, a spiritului de întrajutorare, calități despre care discutaseră de atîtea ori în anii de școală și despre care credeau că știu totul.

— Ce facem, pornim mai departe?

Sandu Moise nu dă semne că s-ar simți mai bine. Totuși spune că ei să plece.

Patru din băieți și pornesc. Unul mai rămîne încă lîngă el, să-l ajute. După un timp, îi ajunge din urmă pe cei patru, spunîndu-le că Sandu Moise se simte mai bine. S-a ridicat și i-a spus că poate să se descurce singur: se va duce acasă sau la o rudă dintr-un sat apropiat.

Cei cinci străbat satele, colindînd după obiceiurile știute. Orele trec. **Seara,** întorcîndu-se în Scăieni, acasă, sînt întrebați de părinții lui Sandu Moise: **«Băiatul nostru nu e cu voi?!»** Buimăciți,cei cinci povestesc întîmplările zilei, mirîndu-se că Sandu nu a ajuns pînă acum acasă. Părinții pornesc îndată, refăcînd drumul de dimineață al celor șase... și găsesc trupul neînsuflețit al lui Sandu Moise în apropierea locului de unde cei cinci îl părăsiseră «că se simțea mai bine și zicea că poate să se descurce singur».

Ce s-o fi întîmplat în orele acelea de

«Să învețe toți copiii. Să se gîndească la grija pe care trebuie s-o aibă unul față de altul. Chiar străini să fie, și tot trebuie să sară atunci cînd un alt copil e în pericol»

singurătate ale băiatului măcinat de suferință? Nu știm. Și nu știm nici cum cinci băieți de 14—15 ani au putut să-l lase singur în cîmp, luîndu-se după simpla lui afirmație că **«lăsați, mă descurc eu»**.

De altfel e foarte greu să reconstituim ultimul lui dialog cu acești «prieteni» și mai ales cu ultimul coleg care l-a văzut, după cum ne e imposibil să ne explicăm următorul fapt. Ajungînd în satul Găvanele, ei s-au întîlnit cu un alt grup de colindători — printre care Viorel Silvestru — cărora le-au spus: **«Cu noi era și Sandu Moise, dar i s-a făcut rău... și a rămas pe deal zicînd că se duce el acasă»**. Mai lucid, acest Viorel Silvestru s-a adresat primului gospodar întîlnit în cale, un om în vîrstă, căruia i-a spus ceea ce aflase. Se pare că acest om s-a dus să vadă despre ce e vorba, dar că zărindu-l pe Sandu Moise, nemișcat, la pămînt, n-a îndrăznit să se apropie. Nu știm dacă era prea tîrziu sau dacă încă se mai putea face ceva pentru salvarea lui.

În concluzie: cinci băieți triști, o familie îndurerată și o clasă cu un loc liber în banca a treia, lîngă fereastră...

*

Am stat de vorbă și cu tatăl băiatului, tovarășul Gheorghe Moise. Ne-a impresionat stăpînirea de sine și înțelepciunea acestui om simplu, care, deși cu ochii umezi, a găsit puterea de-a ne spune: **«Să scrieți toate acestea în revistă. Să învețe toți copiii. Să se gîndească la grija pe care trebuie s-o aibă unul față de altul. Chiar străini să fie, și tot trebuie să sară atunci cînd un alt copil e în pericol.»**

Este exact scopul în vederea căruia ne-am hotărît să publicăm acest articol. Firește, a fost o întîmplare care se petrece foarte rar. Dar n-ar trebui să se întîmple NICIODATĂ.

E vorba de faptul că trebuie să fim cu toții, chiar de la vîrsta copilăriei, cît mai atenți în diferitele împrejurări ale vieții, cît mai sensibili față de ceea ce se întîmplă cu cei din jurul nostru.

Desigur, dacă ar fi bănuit ce întorsătură vor lua lucrurile, și cei cinci băieți ar fi chibzuit mai mult. A chibzui, a cumpăni bine în orice situație, a prevedea urmările unui fapt în aparență neînsemnat, a acționa cu promptitudine în orice împrejurare, iată ce trebuie să învățați cu toții din această întîmplare.

Sîntem siguri, dragi cititori, că voi înșivă cunoașteți împrejurări al căror deznodămînt a fost altul, în care răspunderea, prezența de spirit, devotamentul față de cel aflat în dificultate a acționat exact atunci cînd a fost nevoie. Ar fi bine, copii, să ne scrieți despre ele. Publicarea lor ar fi un lucru folositor, plin de învățăminte.

OVIDIU ZOTTA
PETRE GHELMEZ

UN CONCURS PENTRU UN MILION DE REPORTERI

1. La ...concurență cu corespondentul nostru Mircea Plîngău, fotoreporterul Grigore Prepeliță le-a surprins și el pe «gențiane», «împovărate» de distincții și premii și mai bucuroase decît oricînd.

IZBÎNDA „GENȚIANELOR"

INTERVIU
CU FOTOGRAFII DE ELEVUL
MIRCEA PLÎNGĂU,
ȘCOALA GENERALĂ
NR. 4, PITEȘTI

Alături de gingașia naturii se adaugă frumusețea sclipitoare a medaliilor de argint.

Bucuria «înflorește» pe fețele «gențianelor».

Una din tinerele soliste care au evoluat în cadrul programului artistic.

Căpitanul echipajului «Gențiana» primind diploma și medalia.

Miercuri, 11 februarie a.c., a avut loc la Pitești, în sala «Casei Armatei», solemnitatea înmînării trofeului «Cortul de mătase» acordat de către revista «Cutezătorii» echipajului «Gențiana»)* de la Școala generală nr. 1, participant la concursul «Expedițiile Cutezătorii».

Cei peste 200 de suporteri prezenți în sală au aplaudat cu căldură succesul «gențianelor». Cu acest prilej am solicitat un interviu tovarășului comandant Constantin Popescu și cîtorva din membrele echipajului.

REP. Tovarășe comandant, pe cititorii noștri i-ar interesa cum ați reușit să obțineți acest important trofeu cu un echipaj alcătuit numai din fete și parcurgînd un traseu atît de dificil?

P.C. Da! Pentru constituirea echipajului ne-am pregătit timp îndelungat. Am făcut o serie de excursii, de selecție și de antrenament, după care am hotărît componentele echipajului «Gențiana». Și am făcut o selecție inspirată.

REP. Cînd ați pornit cu expediția mai aveați vreo rezervă în privința comportării fragedelor gențiene pe dificilele poteci ale Făgărașilor?

P.C. E foarte greu de răspuns... Să fiu sincer, la început, am avut o fărîmă de îndoială, dar cu cît mergeam mai mult pe cărările expediției îmi dădeam seama că acest grup de fete poate întrece chiar agerimea... băieților.

REP. Și acum o întrebare clasică: Ce planuri aveți pentru viitor?

P.C. La o întrebare clasică, un răspuns clasic. Pentru viitor sperăm la mai mult.

REP. Vă mulțumesc, pentru amabilitate!

Am adresat apoi cîteva întrebări tinerelor expediționare.

Prima interlocutoare este cea mai mică dintre «gențiene»: **CARMEN CINCU,** în vîrstă de 12 ani.

REP. Fiind cea mai mică din întreg corpul expediționar, te-ai simțit vreodată măcar în afara cercului celorlalte colege ale tale?

CARMEN C. Nu, niciodată! Din contră, fiind cea mai mică, întreaga atenție a colegelor mele s-a îndreptat spre mine și întotdeauna am fost înconjurată cu multă dragoste.

Am adresat o întrebare căpitanului echipajului «Gențiana», **ELENA RUXANDRA:**

REP. Ai avut sarcina să fii căpitanul. Ți s-a întîmplat vreodată să ai greutăți în conducerea echipajului?

E.R. E adevărat că a fost o sarcină destul de dificilă, dar cele nouă colege și cu mine am format un tot întocmai ca... petalele «Gențianei».

Și o ultimă întrebare adresată meteorologului echipajului, **MIHAELA URSU:**

REP. Expediția «Gențiana» a avut de înfruntat adeseori intemperiile vremii. S-a întîmplat adeseori ca prevederile tale să nu se adeverească?

M.U. E foarte greu de răspuns. Totuși de cele mai multe ori prevederile mele s-au adeverit, dar au fost și unele neconcordanțe între prevederile mele și... natură. Îmi pare rău că n-am putut prevedea timpul înainte de... plecare în expediție.

Am mulțumit amabilelor «gențiene», le-am urat succes la examene, și am urmărit în continuare programul prezentat tot de talentatele fete ale echipajului «Gențiana».

---

*) *Gențianele sînt plante floricole alpine, care cresc pe pantele munților bogate în humus.*

LENIN
1870
1970

CUM ÎNVĂȚA Lenin

La școală Lenin învăța foarte bine, excelent chiar. A absolvit liceul cu medalie de aur.

Desigur, și studiile superioare le-ar fi terminat la fel de strălucit. Dar conducerea de pe atunci a universității l-a eliminat din cauză că era revoluționar. Revoluționarii sub regimul țarist nu erau admiși în nici o instituție de învățămînt. Așa că și pe Lenin l-au dat afară din facultate. Altul în locul lui, ar fi rămas fără studii superioare. Lenin însă n-a acceptat acest lucru. El i-a spus mamei sale:

— O să mă pregătesc singur; apoi o să dau examen pentru toți patru anii deodată.

Timpul s-a scurs. Au trecut doi ani de la exmatriculare.

În sfîrșit, Lenin face o cerere către ministru. Cerea să fie examinat din toate materiile celor patru ani ai universității.

Nimeni nu știe ce-a gîndit ministrul. Probabil era convins că Lenin n-o să facă față unui examen.

Iar atunci Lenin a început să învețe din răsputeri. Stătea zile întregi aplecat deasupra cărților, citea, scria, învăța limbi străine, traducea.

Pe timpul verii și-a amenajat o «baie» în grădină, lîngă o alee îngustă de tei. A bătut niște țăruși în pămînt, improvizîndu-și o masă și-o laviță. În fiecare dimineață venea aici, unde rămînea să studieze, într-o deplină singurătate, pînă la prînz.

După ce se odihnea și făcea o baie, se apuca iar de studiu. Din nou muncea trei-patru ore.

Seara, după o scurtă plimbare și altă baie, putea fi văzut iarăși cufundat în lectură. Ai lui se mirau cum poate să învețe atît de mult. Le era teamă chiar să nu se îmbolnăvească.

Dar Lenin îi liniștea:

— Un om poate să învețe și să muncească enorm, dacă se și odihnește cum trebuie.

Evident, Lenin știa să se odihnească. Muncea un ceas din răsputeri; apoi făcea gimnastică. Și iar studia o oră, două, după care alerga la rîu să se scalde.

Se plimba prin pădure, ori se odihnea acasă și din nou se întorcea printre cărți.

În «cabinetul» său de vară și-a instalat o bară fixă. Din cînd în cînd făcea la ea exerciții fizice.

Pe timp frumos, se scălda zilnic de două-trei ori. Înota atît de bine, încît stîrnea mirare și admirație.

Un cunoscut de-al său povestește că în Elveția exista un lac înfricoșător, în care mereu se îneca cineva. Un lac foarte adînc, cu curenți reci, cu bulboane și vîrtejuri. Lenin însă înota în el, fără teamă.

Odată acest cunoscut l-a prevenit:

— Fii atent, căci acolo s-au înecat mulți oameni!

— Spui că s-au înecat? — l-a întrebat Lenin. Nu mi-e teamă, eu n-am să mă înec!

Și s-a avîntat pe lac atît de departe, că de-abia se mai vedea!

Datorită scăldatului și exercițiilor fizice, datorită odihnei raționale, Lenin a putut să muncească enorm, parcurgînd întreaga materie a cursurilor universitare.

Doi ani de zile s-a pregătit intens. În acești doi ani și-a însușit mai multe cunoștințe decît ceilalți studenți în patru.

Apoi a dat examenele obținînd diploma cu cel mai înalt calificativ.

Iar profesorii se mirau:

— E surprinzător. Dumneata n-ai studiat la universitate, nici n-ai audiat cursurile noastre. Cum ai reușit să te pregătești atît de bine? Pesemne, te-a ajutat cineva.

Lenin le-a răspuns:

— Nu, m-am pregătit singur.

Aflînd aceasta, profesorii deveneau și mai surprinși. Ministrul însuși, își frămînta mîinile de mirare.

Ei însă nu știau că, pe lîngă inteligență sclipitoare și remarcabile aptitudini, Lenin poseda și o uriașă putere de muncă. Iar această putere de muncă era în bună măsură rodul exercițiilor fizice și al odihnei raționale.

Iată cum Lenin și-a încheiat studiile într-un mod atît de strălucit.

MIHAIL ZASCENKO

În românește de DIM. RACHICI

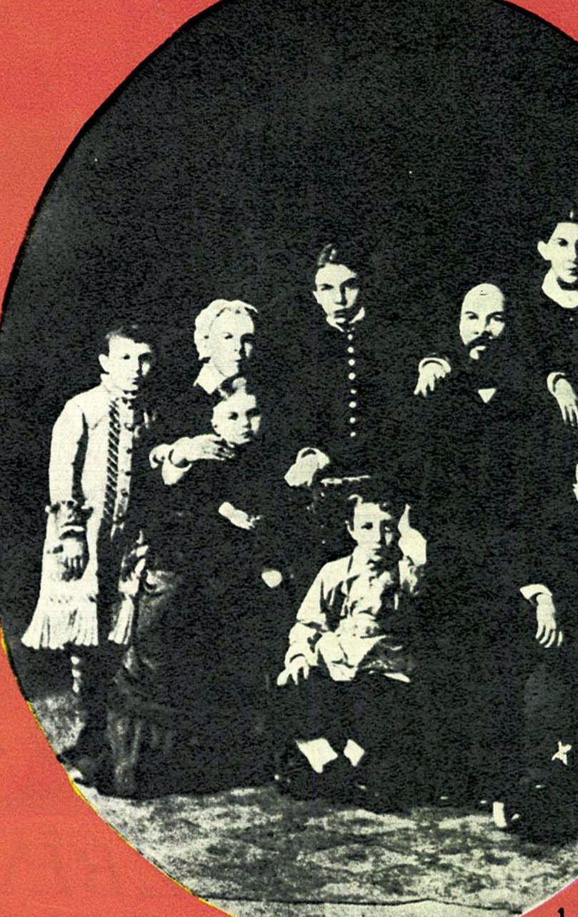
1

1. Familia Ulianovilor după o fotografie datînd din 1879. Alături de părinți, între frații și surorile sale, într-o atmosferă plină de căldură și seninătate și-a petrecut copilăria Vladimir Ilici Ulianov.

2. Vladimir Ilici s-a născut în orașul Simbirsk (azi Ulianovsk), în 22 aprilie 1870. În fotografie, casa Ulianovilor.

3. Camera lui Ilici copil era mobilată simplu, ca de altfel întreaga casă a Ulianovilor.

4. Între 9 și 17 ani, Volodea Ulianov a urmat cursurile liceului clasic din Simbirsk. Avea o minte ageră și iscoditoare, fiind întotdeauna primul din clasă, fapt atestat de diploma a cărei copie o reproducem. Vladimir Ilici Lenin avea întotdeauna față de colegi o atitudine simplă și sinceră, gata întotdeauna să-i ajute pe cei mai slabi. Era, de asemenea, cunoscut în școală, ca cel mai bun înotător, patinator și șahist.

5. «În vacanță» este titlul acestui desen, aparținînd lui N. Jukov. La masa de lucru stă un tînăr cu fruntea înaltă, înnobilată de gînduri — Vladimir Ilici Lenin.

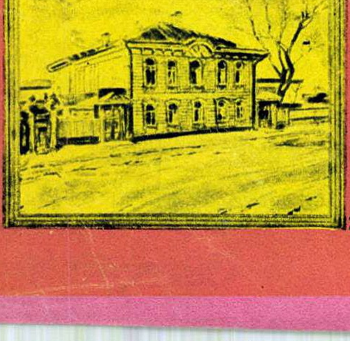
2

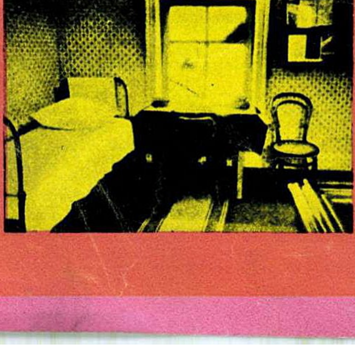
3

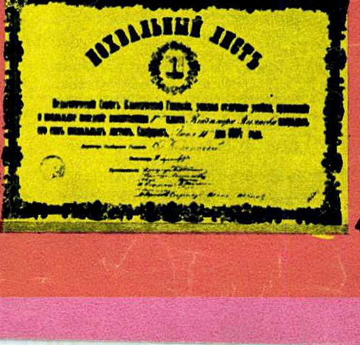
ПОХВАЛЬНЫЙ ЛИСТЪ
1
4

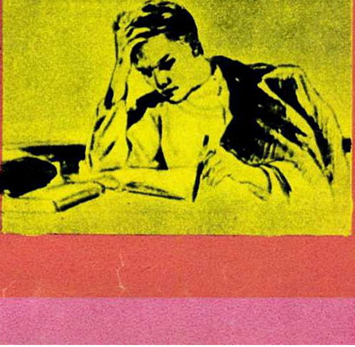
5

Atelier literar

RĂSPUNDE SCRISORILOR VOASTRE LITERARE POETUL
VIRGIL TEODORESCU

GLIGOR GĂINAR — com. Gănești, satul Guștelnic — jud. Mureș
Deocamdată copiezi versuri din culegerile de folclor. Am remarcat o asonanță interesantă în ultima strofă a «poeziei» Toamna: **iarbă-zarvă.**

ELENA BĂISAN — com. Plopana — jud. Bacău
Intenții lăudabile. Realizări slabe. Mai încearcă.

SEBASTIAN POPESCU — București
Micul dumitale coșmar e departe de a fi o «povestire fantastică». Singurul lucru fantastic e conversația pe care ai avut-o cu locuitorii planetei din constelația Hercule. În ce limbă?

ION GÎRLEA, satul Băgău, jud. Alba
Versurile închinate lui Eminescu sînt lipsite de adresă.

El nu s-a **«ridicat»** *în nici un caz* **«din acest popor»**

Ca un prinț dintr-un palat/ Ca un mare nor *— existența lui avînd o traiectorie cu totul alta.*

«Cu telefericul» este, iarăși, o compoziție foarte slabă.

Te înștiințez că «telefericul» nu poate fi socotit «o invenție a poporului nostru». Poate printre cele 35 de poezii pe care zici că le-ai scris pînă acum s-or găsi altele mai de soi. Cercetează.

ION MUREȘAN, com. Vultureni — jud. Cluj
Am găsit, totuși, o greșeală de gramatică. Dar asta nu are nici o importanță. Oricare dintre cele trei poezii trimise merită să vadă lumina tiparului. Reținem pentru acest număr «Toamnă tîrzie». Ar trebui să încerci și la alte publicații literare.

ANA DUMITRU, com. Vernești, județul Buzău
Mă rogi să-ți spun «defectele» poeziilor «foarte clar». «Defectul» principal e că nu se pot numi încă poezii, deși rimează. Versurile sînt corecte, dar n-au darul de-a ne emoționa. Ești abia la început. Te sfătuiesc să citești, să citești cu rîvnă și să scrii doar atunci cînd simți că ai ceva de spus.

NICOLAE AVRAM, Cisnădie — jud. Sibiu
Versuri de modă veche. Corecte, de altfel. Am mai spus-o și altădată că, oricît ar fi de admirabil Alecsandri, nu ne putem mulțumi, azi, numai cu arta lui poetică.

Mijloacele de expresie au sporit, s-a schimbat perspectiva.

Treci dincolo de hotarul îngust al lecturilor dumitale.

Citește poezie modernă superioară. Nu mă pot opri să nu transcriu două rînduri de toată nostimada:

«Și lacrimile multe ce curg acum **sînt ude,**
O negură coboară spre **patul Grigorescu».**

IDA CÎMPEAN, com. Zaul de Cîmpie — jud. Mureș.
Mai «compune». Și «meditează» mai bine înainte de-a aștepta cu nerăbdare ca poeziile matale să fie publicate în «filele» revistei. Aș vrea să înțelegi că nu e de-ajuns să te referi la **23 August** *și să lauzi apariția acestei zile, într-adevăr de răscruce, pentru a închega o poezie publicabilă. Abordarea unei asemenea teme cere o mare rigoare și o forță poetică veritabilă.*

ION DIMACHE, com. Hotarele, jud. Ilfov
Din ce am putut desluși (căci scrii foarte neglijent) cred că poeziile dumitale sînt demne de luat în seamă.

Mai trimite. Dar te rog să scrii mai îngrijit.

B. MONICA — Satu Mare
Deși plină de sensibilitate **Dedicația dumitale,** *care numără doar opt versuri, nu-mi îngăduie să trag o concluzie. Mai trimite.*

ANCA VOICU — București
Semne bune. Mai trimite.

ADRIANA ADAMEK — Baia Mare
«Prezintă interes». Trimite, dacă se poate, trei-patru poezii.

CONSTANȚA POPESCU, Colonia U.S.G. — jud. Vîlcea
Prea puțin pentru a ne face o părere. Mai trimite.

PETRE BOCA, Caransebeș — jud. Caraș-Severin
Însușirile dumitale poetice sînt sigure. Scrie așa cum scri, căci ești pe calea cea bună. Publicăm în acest număr al revistei poezia: **Meșterul Manole.**

LEANA IACOBESCU, Moreni, jud. Dîmbovita.
Vom citi cu plăcere și alte poezii. Din cele expediate preferăm: «O lacrimă» (sau poate: «Drum»).

MIHAI MARIUS TROPA — Bistrița
Ești un filozof. Nu filozof sceptic. Straniu pentru vîrsta dumitale. Mai interesant decît poeziile mi se pare poemul în proză «Despre timp». Sînt aici cîteva formulări remarcabile: «El se scurge mereu printre degetele materiei» sau: «El este singurul **perpetuum mobile** *care a existat, există și va exista vreodată». Mai trimite. Și cît mai repede.*

ILIE BOCA, com. Cîlnic — jud. Alba.
Deși ai un scris tot atît de încîlcit ca și Ion Dimache, înțeleg mai ușor despre ce este vorba. Imiți. Mai bine-zis îl pastișezi pe Topîrceanu. Și el a scris pastise — dar le-a numit: Parodii originale. Așa că epigrama purtînd subtitlul: «Unui poet care se inspira», ți se potrivește de minune.

HELGA ANDRES, Săcălaz — jud. Timis
Poezia nu se poate publica. Nu pentru că este scrisă în limba franceză, (cu unele greșeli) — ci pentru simplul motiv că nu spune nimic.

LĂCRĂMIOARA POHRIBEANU — BUCUREȘTI
Nu știu dacă ai auzit vorba: «Cutare face literatură». Găsești un model căruia i te aplici sau, și mai bine, izbutești să încropești o rețetă. «Miniaturile» dumitale, scrise corect și cu aplicație, intră în această categorie.

O cantitate apreciabilă de Al. C. Brătescu-Voinești, la care se adaugă și ceva Ionel Teodoreanu, o haină puțin demodată, o duioșie împăcată. Eu știu? Cred că drumul ăsta se înfundă. În orice caz nu-ți aparține.

MIHAI ȘERBAN — Gherla — jud. Cluj
Dintre cele șapte poezii, «Aș vrea» mi se pare cea mai izbutită. Din întîmplare, aici folosești versul liber. Să nu crezi însă că din pricina asta îmi place. Pentru că ar fi o greșeală să-ți **impui** *o forma sau alta. Poemul își alege singur forma care-i convine. Poți utiliza versul clasic, anihilîndu-l.*

Și dimpotrivă: poți scrie în vers alb pentru a susține virtuțile strofei rimate. Alegerea o vei face dumneatale, fără idei preconcepute. Te rog să mai trimiți.

SORIN ROSENTZVEIG — Iași
Dragă Sorin, nu numai că îți place să scrii, dar dovedești încă o dată că ai o vădită înclinare spre scris. Poeziile sînt mult deasupra «prozei». Mi-au plăcut «Urcior» și «Bucuria răsăritului».

DĂNUȚ UNGUREANU, Slatina — jud. Olt
Se vede un progres. Dar te anunț cu regret că nici una din poeziile trimise nu poate fi încă publicată. Bănuiesc că dumneatale îți **alegi un subiect,** *zici de pildă: «Voi scrie despre ploaie!» și încerci să-l realizezi recurgînd la lucruri comune. Te-aș sfătui să aștepți ca* **subiectul să se impună de la sine,** *să-ți fie furnizat de sensibilitatea dumitale în deplin acord cu ceea ce se cheamă circumstanță exterioară. Cu alte cuvinte să nu forțezi nota. Sună fals.*

PETRU SCUTELNICU — Tîrgu Mureș
Vers solemn, încărcat cu epitete confuze. «Visuri fumegînde de cretă». «Pe clape de orgă se înalță al gîndului afluent». «Pe piedestalul timpului zboară cocorii». Meditații obsedate de ideea pulsației care domină universul. Versuri ca «Natura își plînge pulsația secretă», sau «Soarele mai pulsează ca pe talazuri o epavă» sînt remarcabile pentru un băiat de 12 ani. Mai trimite. Dar pînă atunci decide-te: sau bei «cupa cu ambrozie seculară» sau «cupa secolelor». Din două una.

Meșterul Manole

Am luat îndoiala ereticului
Față de cer și pămînt.
Am luat îngrijorarea
Ziditorului de cetate,
Chinul din mîinile
Meșterului Manole
Și mi-am făurit armura
Cu care să-nfrunt spaima
Ce mă țintuiește cîteodată,
Din ochii cuvintelor ucise,
De cîntecul copiilor
Ce nu s-au născut încă.

PETRE BOCA
Caransebeș, jud. Caraș-Severin

Toamnă tîrzie

Adînc se închină plopi albi
sărutînd genunchii toamnei
la margini de drumuri.
Amintirea frunzelor apleacă pomii
peste pămînturi nepăsătoare,
iar cerul se clatină pe coloane de
fumuri.

E timpul cînd toate
își leapădă forma și goale
renasc în zodia melancoliei.
Stîlpii pe dealuri îngroapă
brațele căzute-n pămînt
pe inima viei.
Norii se apleacă bătînd
la porțile pămîntului
închise în balta pustie.
Vîntul se zbate-n păduri,
apele trec negre și lungi
prin toamna tîrzie.

ION MUREȘAN
Vultureni-Cluj

EXCURSIE PE GLOB

CĂLĂTORIND P

IUGOS

Împrejurimi de munţi pietroşi, poticniţi nervos în frîul unei imobilităţi masive, dure. Spumegîndul rîu ţîşnea nărăvaş, adevărată explozie de ape, printre stîncile bolovănoase. Şi, totuşi, peisajul avea în el ceva dulce, blajin, liniştitor. L-am privit minute în şir, descumpănit. De unde această transparenţă şi acest echilibru, de unde acest calm şi această siguranţă? Abia după un timp mi-am lămurit mie însumi taina. Senzaţia de armonie era produsă de o ciudată punte de piatră ce se contura în faţa mea, cu domoala-i arcuire, de o străvezime aproape imaterială.

Eram de cîteva ore oaspetele Mostarului, unul dintre cele mai frumoase oraşe ale Bosniei şi Herţegovinei. Saltul cutezător al acestei punţi peste Neretva este înconjurat aici de mirajul fabulos al legendelor. Una dintre ele — datînd de pe vremea stăpînirii otomane — povesteşte că sultanul a ordonat faimosului arhitect al secolului XVI, Hoge Mimar, s-o construiască, dar că planurile acestuia s-au dovedit necorespunzătoare şi podul s-a prefăcut în praf şi pulbere. Sultanul i-a pus în vedere arhitectului că, dacă nu va reconstrui podul în aşa fel încît să reziste, unde-i stau picioarele îi va sta şi capul. Mimar a condus lucrările pentru refacerea podului, dar, în momentul cînd lucrarea s-a încheiat, l-a cuprins groaza la gîndul că se va prăbuşi din nou şi a fugit în creierul munţilor. Numai că, de data asta, podul şi-a demonstrat trăinicia, iar sultanul a trimis după arhitect un fastuos cortegiu spre a-l aduce în oraş cu mare pompă. Cînd ostaşii au ajuns în munţi, l-au găsit pe Mimar cioplindu-şi propria piatră funerară.

1

Sub copleşitoarea cascadă de lumini a amiezii, reflectată în ferestrele clădirilor, boltirea graţioasă a punţii dezvăluia, şi mai pregnant, strania frumuseţe a locurilor sălbatice din jur, dar mai ales priveliştea oraşului, original amestec de prelungi şi invoalte minarete, cu vîrful înfipt ca o săgeată în azur, şi zidiri moderne, cu terase largi şi acoperişuri plate. Mostarul este cel mai tipic dintre oraşele acestui ţinut muntos, în care ariditatea crudă a pietrei se întregeşte cu mari şi nepătrunse păduri, iar vegetaţia continentală, abundenţa stejarilor, fagilor, plopilor, alternează cu luxurianta vegetaţie mediteraneană.

Glasul cu inflexiuni grave ale călăuzei noastre a rupt tăcerea contemplativă a clipei: «Bosnia şi Herţegovina noastră sînt şi ele asemenea acestei punţi. Da, da, o punte de unire, asta este şi trebuie în veci să fie republica noastră!»

Imaginea puternică şi, totodată, delicată a punţii de la Mostar a revenit şi mai tîrziu, în diferite convorbiri, ca simbolul preţios al unor realităţi geografice şi istorice pe care trebuie să le sesizezi în profunzimea lor, ca să înţelegi specificul acestei republici.

Adevărul este că parcă însăşi geografia, cu straniile ei capricii, a croit acestei republici un destin deosebit. Mărginită de rîurile Drina la est, Una la vest, Sava la nord şi de lanţurile de coastă ale Alpilor Dinarici la sud, republica Bosnia şi Herţegovina alcătuieşte un soi de «cumpănă a apelor», între Marea Neagră şi Adriatică. Ea a fost, în acelaşi timp, în cursul secolelor, linia de demarcaţie între Roma şi Bizanţ, între Imperiul Otoman şi creştinătatea europeană, între Occident şi Orient. Pe pămîntul ei s-au înfruntat şi, în nu mai mică măsură, s-au întrepătruns civilizaţii felurite, care i-au zămislit un profil spiritual propriu, inimitabil.

La interferenţa acestor civilizaţii se găsesc nenumărate mărturii de o valoare istorică şi artistică incomensurabilă: vestigiile romane de la Narona, ruinele bazilicilor bizantine de la Breza, din secolele V şi VI, pietrele sepulcrale bogomile (rămăşiţe ale unei secte stranii, în jurul căreia s-au creat numeroase legende impresionante), minaretele moscheielor turceşti, fortăreţele puternic întărite, care amintesc de ocupaţia austriacă. Scrisă în atîtea limbi, cu cerneluri şi grafii atît de diverse, cartea Bosniei şi Herţegovinei se cere citită atent.

Una dintre cele mai întunecate perioade din istoria acestui ţinut este aceea marcată de dominaţia imperiului habsburgic. Nu e întîmplător că ura împotriva habsburgilor, care ardea mocnit în popor, a dat naştere unor viguroase mişcări naţionale. Din rîndurile unei astfel de mişcări — Mlada Bosna — s-a ridicat şi Gavrilo Prinţip, tînărul însetat de libertate care a săvîrşit faimosul atentat de la Sarajevo, împotriva arhiducelui Franz Ferdinand, atentat folosit ca pretext de puterile imperialiste pentru a dezlănţui întîiul război mondial.

Într-un asfinţit închegat din umbre albastre am vizitat Sarajevo, capitala Republicii Bosnia şi Herţegovina. Trecînd printre edificiile maiestuoase şi severe din centrul oraşului, cineva mi-a atras atenţia asupra unui pod simplu de piatră, aruncat peste domoala curgere a rîului Bosna. O placă memorială de bronz amintea trecătorilor că, în dreptul acestui pod, Gavrilo Prinţip a săvîrşit fapta sa, în acelaşi timp desperată şi eroică, pe care a plătit-o cu viaţa.

Ceaţa amurgului cuprinsese de acum oraşul cînd am ajuns pe muntele Romanija, de la a cărui înălţime — peste 1 500 de metri — se dezvăluia privirilor, ca de la fereastra unui elicopter imobilizat în văzduh, priveliştea acoperită de un voal transparent a străvechii aşezări de pe malurile Bosnei şi Miliaţkăi, stră-

1. Pentru mulţi dintre copiii Iugoslaviei, tehnica a devenit o pasiune. 2. Dubrovnicul vara. 3. Peisaj contemporan din Belgrad. 4. Seara pe una din marile artere ale Zagrebului.

3

2

IN SLAVIA

REPORTAJ DE VICTOR BÎRLĂDEANU

juită din depărtare de veşnic înzăpezitul pisc al Belaşniţei. Ca într-o litografică suprapunere de imagini felurit colorate, din a căror întrepătrundere ia naştere un tablou unitar, mi se interferau pe retină vechiul Sarajevo — cu cele o sută de minarete ale sale, cu ulcioarele rostogolite abrupt pe povîrnişuri stîncoase — şi noul Sarajevo, cu fuioarele alburii ale celor peste 40 de uzine ridicate după război, cu universitatea şi noile sale cartiere muncitoreşti, cu parcurile vaste şi umbroase.

O nouă etapă a călătoriei mele prin această republică, bogată în tradiţii şi în lumini ale prezentului, m-a adus pe malurile rîurilor Trebişniţa şi Neretva. Apele sînt, de altfel, însoţitori şi călăuze sigure ale călătorilor prin acest ţinut.

Pe malurile vijeliosului rîu de munte Neretva s-a desfăşurat unul dintre cele mai eroice episoade ale luptelor vitejeşti purtate de partizanii iugoslavi în timpul celui de-al doilea război mondial, împotriva asupritorilor fascişti: aşa-numita «bătălie a răniţilor». Era un martie geros, cu troiene uriaşe de zăpadă şi cu un frig de trosneau pietrele. Timp de nouă zile, sub focul cumplit al artileriei şi aviaţiei fasciste, sub presiunea din flancuri a unor unităţi germane şi italiene înarmate pînă-n dinţi, partizanii — printre ei un mare număr de femei şi bătrîni — n-au pregetat să-şi poarte în circă tovarăşii schilodiţi în lupte şi să treacă rîul cu ei înot, fără nici un fel de pod sau ponton. Patru mii de răniţi au fost trecuţi în acest mod peste rîu, bătălia fiind considerată drept una din cele mai ruşinoase înfrîngeri ale armatelor fasciste.

...Iablaniţa este una dintre marile centrale construite de oamenii noii Iugoslavii pe malul Neretvei, pentru a preface energia steril irosită a apei în energia utilă a electricităţii.

Un ascensor ne-a coborît rapid la cîteva zeci de metri sub pămînt. Ne întîmpină vasta sală a maşinilor, de dimensiuni impresionante — 140 de metri lungime, 40 înălţime şi 23 lăţime. Unul dintre pereţi este în întregime de marmură, celălalt din plăci de lesolit. Apa năvăleşte prin două tuneluri şi cade pe turbine de la o înălţime de 106 metri, imprimîndu-le impulsul necesar. Duduitul înfundat al maşinilor dă de ştire despre uriaşul travaliu desfăşurat între solidele lor carcase metalice. Sala de comandă de la etajul superior ne întîmpină cu o linişte de laborator. În jurul nostru, ochii electronici ai aparatajului automat de măsură şi control. De altfel, doi tehnicieni urmăresc toată această complicată aparatură. În întreaga hidrocentrală nu lucrează decît 17 oameni într-un schimb. Sub privirile lor veghetoare şi competente 700 de milioane kilowaţi/ore se revarsă anual din acest izvor de lumină pe multiplele fluvii energetice ale văzduhului, spre oraşele şi satele Iugoslaviei.

Ziua cînd am vizitat hidrocentrala de la Iablaniţa era o duminică; încă din zori poposiseră pe marginea întinsului lac de acumulare numeroase autobuze cu excursionişti. Pe unul din maluri înflorise o grădină de umbrele multicolore de soare, iar în preajma lor mii de oameni făceau plajă.

Jos sclipeau, ca paietele unui costum fantastic, apele lacului...

4

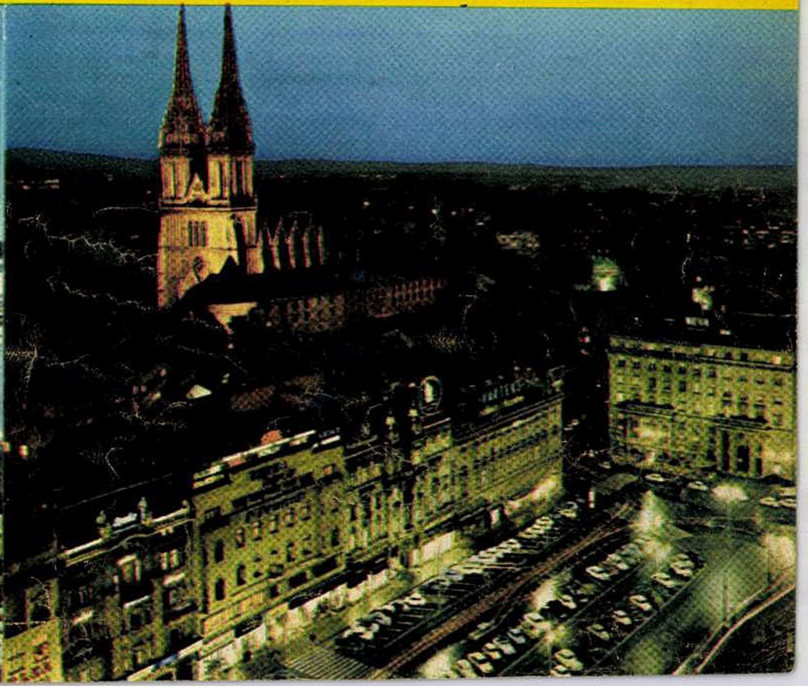

NICOLAE MARIȘ VĂ PREZINTĂ

CAPRICIILE

● Clar și obscur în cunoașterea luminii ● Viteza luminii în pericol ● Cînd constantele devin inconstante ● Sfîrșitul vitezei-limită, începutul unei noi ere a fizicii? ●

«Limpede ca lumina zilei». Iată o expresie împămîntenită de secole și a cărei expresivitate n-a cunoscut nicicînd o eclipsă. Cu toate acestea, există motive să considerăm lumina cel mai... întunecos capitol al fizicii. În plin secol XX, tot ceea ce știm despre lumină poate fi taxat drept nebulos, contradictoriu, incert. Că lucrurile stau întocmai ne-o dovedesc o mulțime de fapte. Să amintim cîteva.

Astfel, cînd este vorba de difuzarea luminii se folosește teoria ondulatorie, pe cînd în explicarea proceselor de interacțiune cu materia, cea corpusculară. Există fenomene care se pot interpreta numai printr-una din cele două teorii (fenomenul de interferență devine clar numai în teoria ondulatorie). Uneori procesele legate de acest misterios personaj al fizicii pot fi explicate cu ușurință fie prin teoria corpusculară, fie prin cea ondulatorie (propagarea rectilinie, reflexia, refracția care concordau de minune cu teoria corpusculară a lui Newton, se împacă tot atît de bine cu interpretările date de Huygens în spiritul teoriei ondulatorii).

De aproape două milenii caracterul «duplicitar» al luminii a stîrnit disputele cele mai vii în rîndul savanților. Democrit, cunoscutul filozof grec al antichității, era partizanul unei teorii corpusculare; în schimb Aristotel a creat prima teorie susținînd caracterul ondulatoriu al luminii. La ora actuală această dualitate este departe de a fi lichidată; din contră, ea s-a adîncit, căpătînd baze mai solide.

CONSTANTE... VARIABILE

Edificiul cunoștințelor asupra luminii, construit cu atîta migală, de savanți cu renume, prezintă însă fisuri și mai grave. Pe oricine am întreba care este viteza luminii, ne-ar răspunde cu cea mai mare seninătate: 300 000 de kilometri pe secundă. S-a constatat însă că lucrurile nu stau tocmai astfel. Diferitele măsuratori efectuate demonstrează cu prisosință că lumina se mișcă uneori mai lent, alteori mai repede. Dar să recapitulăm faptele.

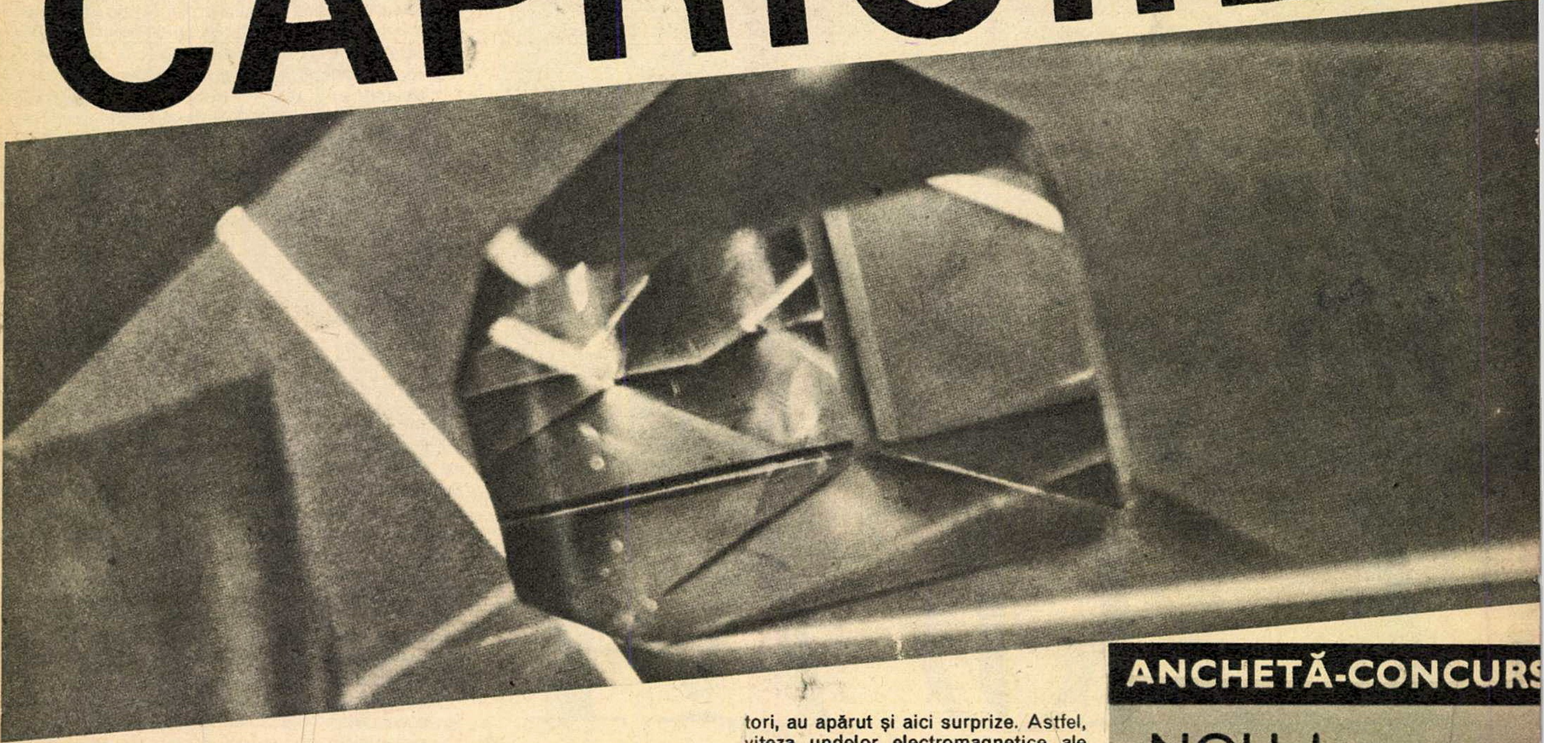

În 1676 astronomul danez Römer, primul care a calculat viteza luminii, după mișcarea de rotație a sateliților lui Jupiter, a constatat că aceasta era de 350 000 km/secundă (astăzi, prin aceeași metodă, dar cu aparatură modernă, a fost obținută viteza de 298 000 km/secundă). Un alt fizician celebru, Fizeau, afirma în 1849 că viteza luminii era de 315 000 km/secundă, ca după 11 ani să afle cu stupefacție că aceasta se micșorase cu 17 000 km/secundă! În 1927 cunoscutul fizician Michelson, în urma ingenioasei sale experiențe de pe muntele Wilson, calculează, cu o aproximație de 20 de kilometri pe secundă, viteza luminii la 299 800 km/secundă. În vid, aceeași metodă indică drept viteză a luminii 299 744 km/secundă, cu o eroare de 11 km/secundă. În 1944, dintr-o nouă măsurare a vitezei luminii în vid rezulta mărimea de 299 773 km/secundă (aproximația fiind de 1 km/secundă). Cunoscutul astronom sovietic A. Orlov, cercetînd măsurătorile efectuate între anii 1874—1933, semnala și el că lumina își încetinise viteza cu 200 de kilometri pe secundă.

Explicarea acestor variații prin simpla admitere a unor erori legate de tehnica măsurătorii, de imperfecțiunile aparatelor sau apelînd la alte justificări n-a putut mulțumi pe savanți.

Pentru a se depista adevărul asupra «capriciilor» luminii, oamenii de știință au recurs și la alte soluții. Se știe, de pildă, că undele electromagnetice, teoretic, au o viteză de deplasare egală cu cea a luminii. Efectuîndu-se măsurători, au apărut și aici surprize. Astfel, viteza undelor electromagnetice ale unui radar atinge 299 792 km/secundă (cu o aproximație de 3 km/secundă) în timp ce viteza curentului care străbate un cablu electric este de 299 782 km/secundă (aproximația fiind aceeași). În ultimii ani s-a măsurat din nou viteza luminii vizibile. Acum a ajuns la 299 733 km/secundă.

Variația vitezei undelor radarului are urmări negative pentru astronomie, punînd piedici în determinarea principalelor distanțe cosmice. Metoda măsurătorilor astronomice cu ajutorul radarului este destul de simplă. Cunoscîndu-se viteza de deplasare a undelor (respectiv 300 000 km/secundă), se calculează durata în secunde a drumului parcurs de acestea de pe Pămînt pînă la Venus, de pildă, și înapoi. În cadrul unor astfel de măsurători efectuate în 1961, în decurs de două luni, distanța Pămînt-Venus părea că se schimbă în mod surprinzător, atingînd variații de 600 km. Mai contrariați au rămas astronomii cînd, în același an, măsurate din locuri diferite de pe Pămînt, distanțele pînă la Venus au fost de fiecare dată diferite. Astfel, la o frecvență de 440 megahertzi drumul undelor radarului dura 499,0052 secunde, în timp ce la frecvența de 438 megahertzi drumul Pămînt-Venus-retur era efectuat în 498,998 secunde. În 1962, unde de o lungime mai mică (2 388 megahertzi) efectuau drumul în 499,0071 secunde. Chiar dacă avem în vedere faptul că în timpul cît durează măsurătoarea cele două planete se mișcă sau că Venus nu este o oglindă ideală pentru reflectarea impulsurilor radarului, diferențele constatate capătă o semni-

ANCHETĂ-CONCURS

NOU !

ATENȚIUNE

IMPORTANT !

105 *PREMII*

VĂ AȘTEAPTĂ

Așa cum vă puteți da seama, privind cu atenție «cuponul de participare», ancheta noastră vă oferă posibilitatea de a angrena în concurs și una dintre rudele cele mai apropiate (părinți, frați, bunici, unchi sau mătuși) precum și pe prietenul vostru cel mai bun. Cum puteți face aceasta? Rugîndu-i și pe dînșii să completeze pe cupon, la locul indicat, numele interpretei sau interpretului, concurent pe care l-au îndrăgit ei înșiși cel mai mult.

Toți participanții la concurs, care au indicat numele cîntărețului ce va întruni, în cadrul anchetei noastre, **cel mai mare număr de voturi, vor participa la o tragere la sorți în felul următor:**

LUMINII

ficație îngrijorătoare, mai ales în epoca zborurilor cosmice, căci incertitudinea vitezei undelor în comunicațiile extraterestre, la calcularea distanțelor de zbor etc., poate periclita viața cosmonauților.

Iată așadar că fizica relativistă, în care viteza luminii apare ca o constantă fundamentală («viteza luminii nu depinde de cîmpuri electrice, magnetice sau gravitaționale slabe»), nu mai este chiar atît de certă. Constantă de prim rang (spre deosebire de constanta lui Planck, Boltzmann și altele), de viteza luminii nu se poate face abstracție în explicarea și fundamentarea celor mai recente capitole ale fizicii: electrodinamica, fizica cuantică, teoria relativistă, optica. Eliminînd această constantă, ar trebui reconsiderate o mulțime de formule și teorii, fapt care ar echivala cu începutul unei serioase «demolări» în cele mai noi compartimente ale fizicii.

Deocamdată, sigură fiind numai nestatornicia vitezei luminii, s-au făcut o serie de propuneri care cer înființarea unor servicii speciale care să efectueze măsurători permanente — identice celor privind observarea vremii — pêntru a se cunoaște viteza ei exactă în fiecare moment.

EI DA, TAHIONII...

Rechizitoriu declanșat împotriva luminii nu se oprește însă aici. Dacă viteza luminii cu greu mai poate fi acceptată ca o constantă invulnerabilă, cărămida de bază a unei bune părți a fizicii, nu e mai puțin adevărat că 300 000 km/secundă nu mai constituie la ora actuală viteza limită. Încă în 1934 au fost descoperite o serie de particule ale căror viteze o depășesc pe cea a luminii. Fizicianul sovietic P.A. Cerenkov a studiat un asemenea electron. Trei ani mai tîrziu, alți savanți sovietici, D. Frank și I. Tamm, au elucidat misterul acestui electron, fapt pentru care au primit în 1950 premiul Nobel.

Mai recent, dr. G. Feinberg, profesor de fizică de la Universitatea Columbia (S.U.A.), a anunțat existența unor noi particule a căror viteză o depășește pe cea a luminii, ba chiar atinge o valoare... infinită! Tahionii (de la cuvîntul grecesc *tahis*-repede) se comportă opus teoriei lui Einstein în care fotonul sau orice altă particulă care tinde să atingă viteza luminii dobîndește o masă infinită. Tahionii, cu cît se apropie sau depășesc viteza luminii, pierd din masă!

Aceste particule sînt căutate cu febrilitate și de o serie de alți cercetători. Se pare că unele rezultate încurajează optimismul oamenilor de știință. Unii savanți sînt de părere că tahionii și gravitonii «răspunzători» pentru fenomenele gravitaționale sînt de fapt unul și același lucru. În acest context este reluat Laplace, care afirma la vremea sa că viteza interacțiunii gravitaționale trebuie să fie de cel puțin 7 milioane de ori mai mare decît cea a luminii...

Experiențele și ipotezele necesare în vederea elaborării unei noi teorii se anunță de pe acum a fi numeroase. Aceste fapte și considerații ne îndreptățesc să ne așteptăm la un salt spectaculos în cunoașterea luminii.

„CUTEZĂTORII ȘI CERBUL DE AUR"

CU PRILEJUL CONCURSULUI DE MUZICĂ UȘOARĂ «CERBUL DE AUR — BRAȘOV 1970», REVISTA NOASTRĂ INSTITUIE PENTRU TOȚI CITITORII SĂI O ANCHETĂ CU PREMII, PE TEMA:

«CEL MAI ÎNDRĂGIT INTERPRET SAU INTERPRETĂ DE MUZICĂ UȘOARĂ» (DIN RÎNDUL CONCURENȚILOR DIN ACEST AN).

CUM PUTEȚI PARTICIPA LA ANCHETĂ? FOARTE SIMPLU: DECUPAȚI CUPONUL ALĂTURAT ȘI SCRIEȚI PE EL NUMELE UNUI **SINGUR** CÎNTĂREȚ, DINTRE CONCURENȚI, PE CARE **L-AȚI ÎNDRĂGIT CEL MAI MULT**. COMPLETAȚI APOI CUPONUL CU NUMELE ȘI ADRESA VOASTRĂ, PUNEȚI-L ÎNTR-UN PLIC ȘI TRIMITEȚI-L LA REDACȚIE PE ADRESA: **CUTEZĂTORII — BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII NR. 1, CU MENȚIUNEA «PENTRU ANCHETA CU PREMII: «CUTEZĂTORII ȘI CERBUL DE AUR».**

✻ ✻ ✻

1) Cuponul roșu: **prima extragere — 1 picup supraphon și cinci discuri.**

- **3 extrageri: pentru cîte un set de 5 discuri.**
- **33 de extrageri pentru cîte un disc.**

2) Cuponul albastru: **● prima extragere — un set de cinci discuri de muzică ușoară.**

- **33 de extrageri pentru cîte un disc.**

3) Cuponul verde: **● prima extragere — un set de cinci discuri.**

- **33 de extrageri pentru cîte un disc.**

Toate discurile vor purta emblema redacției și semnătura cîntărețului preferat.

DE REȚINUT

a) Seriile de trei cupoane completate la toate cele trei rubrici **vor fi trimise redacției pînă cel tîrziu sîmbătă 7 martie 1970, data poștei (înainte de decizia juriului de la Brașov.) Cupoanele trimise** după această dată nu participă **la ancheta-concurs.**

b) Pentru a-și susține cîntărețul preferat, un participant poate trimite în cadrul anchetei oricîte serii de cupoane dorește.

EXCEPȚIONAL!

Cîntărețului ales de voi, prin cele peste 1 000 000 (un milion) de cupoane emise în tirajul numărului de față, i se va decerna în unicat diploma specială a revistei «Cutezătorii»: «UN MILION DE FLORI».

NUMELE ȘI PRENUMELE TĂU ....
....
VÎRSTA ...... ADRESA EXACTĂ ....
....

1. INTERPRETUL PREFERAT DE TINE..........
....
....

2. INTERPRETUL PREFERAT DE O RUDĂ A TA
....
NUMELE, PRENUMELE ȘI ADRESA EXACTĂ A RUDEI
....
.... VÎRSTA....

3. INTERPRETUL PREFERAT DE PRIETENUL TĂU
....
NUMELE, PRENUMELE ȘI ADRESA EXACTĂ A PRIETENULUI
....
.... VÎRSTA....

ROMAN FOILETON

OPERAȚIUNEA „HERCULE”

DE OVIDIU ZOTTA

EPISODUL IX

Prințesă examina cu mult interes vitrina magazinului de jucării din pasaj.

— N-ai cumva trei lei?

— Să văd. De ce? întrebă Marius. Cred că am.

— Și cu cinci ai mei, tocmai bine: patru pachete.

Marius se miră. «*Ce fel de pachete, pachete cu ce?*». Prințesă îl rugă să aștepte puțin, e o surpriză. Marius îi spuse supărat că surpriza cea mai mare este că Geo Blondul i-a tras pe sfoară, la care Prințesă zise că da, ăsta e un lucru foarte neplăcut, dar viața merge totuși înainte — și intră în magazinul plin de patine nichelate, ursuleți de pluș, cărucioare, mingi, păpuși, roboți. Reveni cu patru pachete albastre, fiecare de forma și mărimea unei cărți. «*Ce-ai acolo, poate acum îmi spui!?*» zise Marius. «*Lume, lume — strigă* Prințesă, ca un prezentator de circ — *Bucuria copiilor și distracția părinților ieftin, pentru toată lumea: serpentine și confetii! Producție specială!*». Marius se îmbujoră de ciudă: «*Serpentine? Confetii?! De asta ne arde acum? Tu ești într-o ureche!*». Prințesă ridică din umeri: «*Se apropie revelionul, nu-i așa? Cine a mai văzut revelion fără brad și fără confetii! Mișcarea de rotatie a pămîntului continuă chiar dacă un tablou vestit și-a schimbat în mod suspect stăpînul! Vine Anul Nou!*».

La 8 fără cinci, tocmai cînd se pregăteau să plece, apăru Done, țigănușul. Era roșu de alergătură, gîfîia.

— Stați! Geo... M-a trimis să vă spun... Feriți-vă de Eschimosul! Acum îl judecă pe Geo!

— Liniștește-te! Ce tot îndrugi? Care Eschimos? Ce înseamnă «îl judecă pe Geo»? Vorbește mai clar!

Done reluă explicațiile, de astă dată mai pe larg. Era speriat și-i împingea într-una, să plece de acolo, să se ducă unde or ștíi.

Marius îi dădu peste mînă: «*Astîmpără-te! Nu mă mai enerva și tu!*». Nu știa ce hotărîre să ia, relatările lui Done îl năuciseră. Pentru întîia oară dorea să uite totul, să închidă cartea asta care începuse cu un fel de joacă aiurită pentru ca s-o transforme, brusc, într-un lucru îngrijorător de serios. Dar, pe lîngă spaimă, îl chinuia și curiozitatea: Cine e Eschimosul? Cum l-o fi judecînd el pe Geo? Trebuie să fie formidabil de interesant! Așa ceva nu vezi de multe ori în viață! «*Done, spune-mi unde se întîmplă chestia asta, descrie-mi locul, dar ști, foarte exact.*»

Prințesă tremura: «*Ești nebun? Doar n-o să ne ducem acolo!*» Marius îl privi cu invidie, bravo lui Prințesă, nu-i e rușine să spună că-i e frică! «*Tu du-te acasă. Singur, îmi va fi mai ușor să mă strecor!*» Prințesă bombăni: «*Nu există, atunci merg și eu!*» Marius se răsti: «*Prințesă, am ordonat! Nu uita, comanda e la mine! Ești liber!*». De fapt, se gîndea că, dacă o să-i fie din cale afară de teamă, dacă va trebui să renunțe, e mai bine să nu aibă martori. Ne place să fim văzuți atunci cînd sîntem viteji, dar ca fricoși preferăm anonimatul.

Locul indicat de țigănuș se afla în apropiere, pe strada Depozitelor. Marius se gîndi că, pentru a doua oară, ulița asta cenușie și friguroasă îi rezerva surprize. Aici văzuse Volkswagen-ul vișiniu, aici se pomenise cu tabloul în mînă. În gîndurile sale și în însemnările cifrate, se obișnuise să-i spună «portretul lui Agmad». Unde era Agmad, cînd avea s-o revadă pe fetița care-l tulbura în chip duios, ca amintirea unei povești din prima copilărie?

Potrivit celor spuse de Done, descoperi, îndărătul cabinei transformatorului de înaltă tensiune, o spărtură în zidul de beton. «*Agmad are cinci litere* — șopti el. *Ia să văd: Intru — nu intru — intru — nu intru — intru!*» Sorții căzuseră: trebuia să intre.

Era întuneric, dar zăpada proaspătă răspîndea o clară lumină verzuie. Noroc că în curtea depozitului era un adevărat labirint de lăzi și butoaie printre care te puteai ascunde de minune. Totuși, lui Marius i se muiaseră picioarele și-i era și greață din cauza fricii. «*E fantastic*, își zise el, înciudat — *îmi poruncesc să nu-mi fie teamă, dar mușchii mei, nervii mei nu vor să mă asculte!*». Din clipă în clipă se aștepta să fie înhățat de niște brațe vînjoase,

---

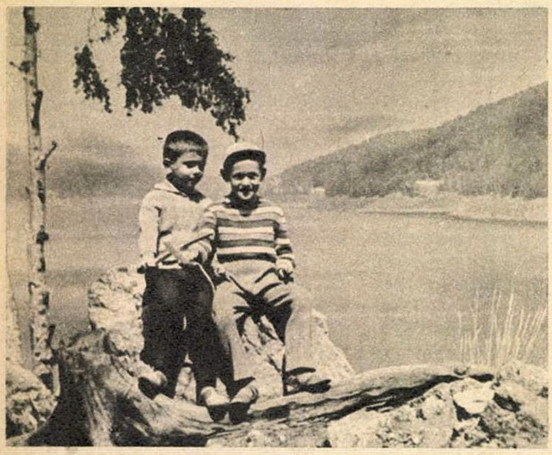

VALENTIN – și mai cum?

LA REDACȚIE NE-A SOSIT SCRISOAREA DE MAI JOS, ÎNSOȚITĂ DE O FOTOGRAFIE, CU RUGĂMINTEA DIN PARTEA EXPEDITORULUI, ELEVUL IFRIM VIOREL, SĂ LE PUBLICĂM ÎN REVISTĂ. ÎI ÎNDEPLINIM DORINȚA.

Mie îmi plac foarte mult excursiile — scrie Viorel — și merg de multe ori cu mămica și tăticu să vizitez locuri istorice, monumente, să văd țara. Am fost la hidrocentrala de pe Argeș, unde m-am împrietenit cu un băiat (cel cu șapcă din fotografie). Tăticu ne-a făcut o poză pe malul lacului, la Vidraru, apoi am urcat în autobuz și am coborît pînă la Curtea de Argeș, unde a trebuit să ne despărțim repede. El a urcat într-un autobuz, iar eu cu tăticu și mămica în altul, să ne întoarcem acasă. Am vorbit multe cît am fost împreună, dar am uitat să ne spunem de unde sîntem. Țin minte doar că-l cheamă Valentin. Tăticu a developat filmul, a făcut fotografii și aș vrea să-i trimit și lui una, dar nu știu unde. Aș vrea să fiu prieten cu Valentin, n-o să-l fac de rușine — sînt pionier, președinte de detașament. Dacă vrea, îl rog să-mi scrie în comuna Dragomirești, județul Vaslui, de unde sînt eu. Dragă Valentin, aștept cu nerăbdare scrisoarea și adresa, să-ți trimit poza. Viorel.

FILATELIA FĂRĂ SEMNE DE INTREBARE

UN DIAMANT DE ...HIRTIE

Lionel Vernon era elev la gimnaziul din Georgetown (capitala Guyanei) și, ca mulți alți școlari din orașul său, colecționa mărci poștale. Într-o zi, în vara anului 1873, a observat pe un plic, o marcă de culoare roșie, ce se deosebea oarecum de altele asemănătoare pe care le avea (tot roșii și cu o corabie în desen). Valoarea sa era de un cent, iar în loc de cuvintele «Damus patimus», care erau înscrise pe mărcile asemănătoare, dar cu valoare de 4 cenți, pe aceasta erau înscrise «Demus petimus».

— N-am mai văzut așa ceva, și-a zis Lionel. Păcat că are colțurile tăiate. Totuși am s-o dezlipesc.

Peste cîteva zile, întîlnindu-se cu colegul său Mac Kinon i-o arătă.

— Dacă n-ar fi atît de urîtă aș pune-o în clasor.

— Pe mine nu m-ar deranja aspectul ei.

— Dă-mi 6 șilingi și va fi a ta! îi replică Lionel. Mac Kinon nu stătu mult pe gînduri și o cumpără, adăugîndu-o colecției sale, care conținea toate mărcile Guyanei, de la prima, emisă în 1850 și pînă atunci.

Lionel Vernon n-a mai găsit alta la fel. Cîțiva ani mai tîrziu, Mac Kinon plecă la Londra să-și continue studiile.

Într-o zi, avînd nevoie de ceva

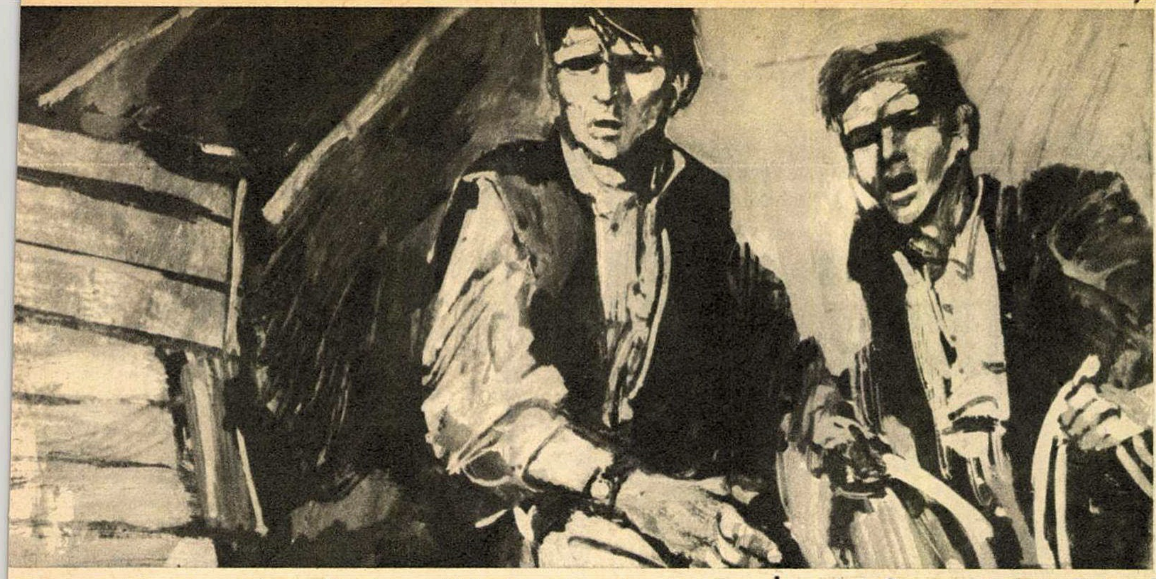

fiecare stivă putea să ascundă un duşman nemilos.

Ajunse lîngă zid. Era istovit, i se părea că parcursese o sută de kilometri prin deşert. Văzu, lîngă glezne, o ferăstruică zăbrelită: «*Al naibii Done, pe toate le ştie!*». Era deschisă. «*Mai am timp să mă răzgîndesc! O iau la fugă...*» Dar curiozitatea şi, mai ales, ispititoarea perspectivă că mîine se va putea lăuda cu ce a văzut aici,învinsera. «*Să mă uit numai un pic, atît!*» Vîrî un picior peste pervaz, apoi al doilea... Aşteptă. Nici un zgomot. Trecu atunci cu totul înăuntru. Subsolul era înecat în beznă. Marius înaintă, lipit de zid. «*Încet, încetişor... Cine ţine la pielea lui nu se grăbeşte!*», îşi spunea el, încurajîndu-se. Începu să audă murmur de voci. În curînd zări şi lumină. La capătul culoarului se aflau cîteva trepte şi, jos, o sală imensă, de depozit alimentar. Întunericul era brăzdat din cînd în cînd de fişiile luminoase ale unei lanterne. Vedeai ba o putină cu brînză, ba un munte de conserve, ba un şir de sticle cu vin. Mirosea plăcut a scorţişoară, a piper şi a cacao. Auzeai sorbituri zdravene, ronţăieli, plescăieli. Nu mai încăpea nici o îndoială: cei de aici se ospătau în lege. Pe o lădiţă de biscuiţi şedea Geo, numai în cămaşă. Avea picioarele şi mîna dreaptă legate cu o funie strălucitoare, de nailon. Dinaintea lui, pe un butoiaş — o sticlă de vin, biscuiţi, sardele. De cealaltă parte, un băiat cu faţa lată, cu urme de vărsat, ochii mici, nasul foarte cîrn şi părul negru. «*Eschimosul!*» îi fulgeră lui Marius prin cap.

— Hai, Geo, pregăteşte-te! Trebuie să începem!

Şi-şi scoase cureaua. O centură lată ghintuită.

— Ce naiba — rîse Geo — lasă-mă să mănînc. Dacă tot ţi-a intrat neghiobia asta în cap, aşteaptă!

— Pînă atunci, o să citesc actul de acuzare, zise Eschimosul, trăgînd o gură de vin. Scoase o hîrtie şi începu: Eu, Eschimosul... trec peste introducere... constat că numitul Geo zis şi Blondul, în urma anchetei care am efectuat astăzi se face vinovat de următoarele. Unu: în mod cu totul inconştient a destăinuit planurile noastre atrăgînd în acţiunea tabloului o persoană care nu ştiu cine e. Acuzatul motivează — citez: *că m-am certat cu o fată pe nume Sima Valeria, jurînd să nu mă mai apropii niciodată în viaţa mea la mai puţin de cinci sute de metri de ea; or, în ziua şi data respectivă, numita Sima Valeria, ieşind de la şcoală, se afla la mai puţin de 500 de metri de punctul unde trebuia să preiau tabloul, drept care am aranjat cu cineva să se prezinte în locul meu cu fularul galben la gît.* Încheierea citatului. Doi: acuzatul Geo zis şi Blondul se face vinovat de încălcarea obligaţiei de a-şi recunoaşte greşeala lui, refuzînd cu negaţie să-mi spună numele persoanei în cauză. Drept care hotărăsc să-i aplic pedeapsa: treizeci şi două de lovituri cu cureaua la spate. Acuzatul are ceva de spus?

— Chiar te interesează? se strîmbă Geo. Atunci ascultă: dacă nu mă zăpăcea drăguţul de tătic al Valeriei, nu mă întorceam printre voi, pîrliţilor.

Eschimosul zîmbi indulgent:

— Cu ocările nu faci nimic. Mai bine spune-ne cine a fost în locul tău la preluarea tabloului.

Geo ridică din umeri. Chipul lui exprima o mare uimire.

— Păi nu ţi-am spus că am uitat?

— Atunci voi executa sentinţa, oftă Eschimosul, îţi bag o batistă în gură sau încerci tu să nu ţipi? Bine.

Plici! Plici! Cureaua sună pe pielea lui Geo. Ochii Blondului se umplură de lacrimi.

— Continuă, deşteptule, să nu crezi că plîng. Ţi-am mai spus, am o boală de ochi, şopti el.

Marius transpirase de groază şi de revoltă. Mai ales de revoltă. Acum, cînd ştia mai multe despre Geo, soarta lui nu-l lăsa indiferent.

— Staţi! strigă el, aproape fără să-şi dea seama. Eu sînt cel care vă interesează! Geo, spune-i că eu sînt!

(va urma)

---

bani, şi-a luat clasorul în servietă şi a intrat într-un magazin filatelic. Spre dezamăgirea sa, din toate mărcile, negustorul a ales-o doar pe cea care o avea de la Lionel Vernon. Dezamăgirea i se transformă însă într-o nemărginită bucurie cînd primi pentru ea o sumă de... 400 ori mai mare decît îi dăduse colegului său. Plecă apoi buimac, neînţelegînd prea bine cauza mărinimiei negustorului. Misterul îl dezlegă de abia peste 43 de ani. Citind în ziare află că, la Paris,a fost vîndută la licitaţie cea mai mare şi mai valoroasă colecţie filatelică din lume. Senzaţia licitaţiei a constituit-o înfruntarea dintre doi celebri filatelişti ai timpului, regele Angliei şi miliardarul american Arthur Hind.

«21 000 DOLARI PENTRU UN DIAMANT DE... HÎRTIE!» anunţau ziarele neobişnuita achiziţie a americanului.

Aşa află şi Lionel Vernon că în anii copilăriei sale a fost descoperitorul mărcii nr. 1 a lumii filatelice!

De atunci unica şi celebra «GUYANA BRITANICĂ DE 1 CENT» (sub această denumire este cunoscută) a înregistrat o senzaţională existenţă cu dispariţii, răpiri şi o creştere a valorii care echivalează cu cele ale picturilor lui Rembrandt.

Val TEBEICA

FĂRĂ CUVINTE

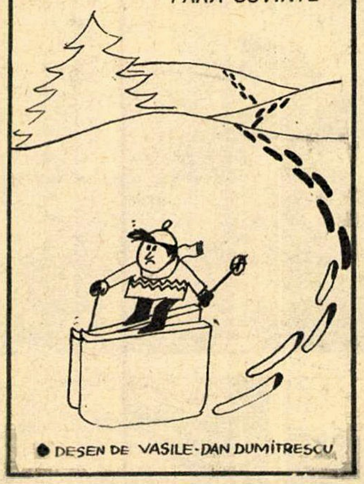

● DESEN DE VASILE-DAN DUMITRESCU

DOUĂ ANECDOTE

Un celebru matematician se întîlni cu un bun prieten care-i dădu numărul său de telefon, rugîndu-l să şi-l noteze, deoarece e foarte greu de reţinut: 24361.

— Dar nu-i de loc greu de reţinut! exclamă mirat matematicianul. E simplu ca bună ziua: două duzini şi 19 la pătrat!

*

Marele fizician francez Ampère, plecînd într-o zi de acasă, scrise pe uşă cu creta: «Nu sînt acasă».

După cîteva ore se întoarse acasă şi înainte de a deschide uşa observă inscripţia, o citi, coborî scara şi ieşi liniştit pe stradă.

AGENDA CONCURSURILOR

CLUBUL MINITEHNICUS COMUNICĂ:

ÎN ATENŢIA DORITORILOR DE A PARTICIPA LA TÎRGUL INTERNAŢIONAL DE INVENŢII ALE ELEVILOR DE LA

TOKIO

REAMINTIM CĂ PÎNĂ LA DATA DE 15 FEBRUARIE 1970, CONCURENŢII TREBUIAU SĂ TRIMITĂ PROIECTELE CONSTÎND DIN SCHEMELE DE PRINCIPIU ÎNSOŢITE DE AMPLE EXPLICAŢII. LA CEREREA GENERALĂ, ACEST TERMEN A FOST PRELUNGIT **CU O LUNĂ**, ADICĂ PÎNĂ LA DATA DE **15 MARTIE A.C.**, DUPĂ CARE NU SE VA MAI PUTEA TRIMITE NICI UN PROIECT. ATRAGEM ATENŢIA CĂ RESPECTIVA DOCUMENTARE VA TREBUI SĂ AIBĂ UN ASPECT **DEOSEBIT DE ESTETIC.** LUCRĂRILE PROPRIU-ZISE, LA DIMENSIUNEA 1/1 SAU LA DIMENSIUNI REDUSE VOR FI TRIMISE DIRECT REDACŢIEI PÎNĂ LA DATA DE **1 IULIE 1970, LUCRĂRILE AVÎND DREPTUL DE A CANDIDA ŞI PENTRU PREMIILE CONCURSULUI MINITEHNICUS.**

ATRAGEM ATENŢIA CĂ NU SE POATE PARTICIPA LA COMPETIŢIA DE LA TOKIO NUMAI PRIN PREZENTAREA PROIECTELOR, CI NUMAI PRIN CONSTRUCŢIILE ÎN STARE DE FUNCŢIONARE, CARE MATERIALIZEAZĂ RESPECTIVELE PROIECTE. CONSTRUCŢIILE NU VOR PUTEA DEPĂŞI GREUTATEA DE 20 DE KG ŞI VOLUMUL DE $1 m^3$.

ATENŢIE, MINITEHNICIENI!

NU UITAŢI CĂ ORICE CONCURENT A CĂRUI LUCRARE TREZEŞTE INTERES, POATE FI CHEMAT DE JURIU PENTRU A-ŞI SUSŢINE LUCRAREA DIN PUNCT DE VEDERE TEORETIC. JURIUL ARE DREPTUL CA, ÎN CAZUL ÎN CARE A ACORDAT UN PREMIU UNEI LUCRĂRI, IAR AUTORUL EI DOVEDEŞTE O PREGĂTIRE INFERIOARĂ, ÎN RAPORT CU LUCRAREA TRIMISĂ, SĂ ANULEZE PREMIUL ACORDAT.

NU NEGLIJAŢI, DECI, PREGĂTIREA VOASTRĂ TEORETICĂ!

DIAMANTELE NEGRE

5

Scenariu: AUREL WEISS **Ilustrații: NICU RUSSU**

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT: **DINU ȘI ANCA SE HOTĂRĂSC SĂ CERCETEZE VULCANUL RORA ȘI GOLFUL TAO. EI SÎNT MARTORII UNUI SOI DE RIT OFICIAT DE VRACIUL GIG. CÎT PE ACI SĂ FIE DESCOPERIȚI, DINU ȘI ANCA IZBUTESC SĂ SE DEPĂRTEZE.**

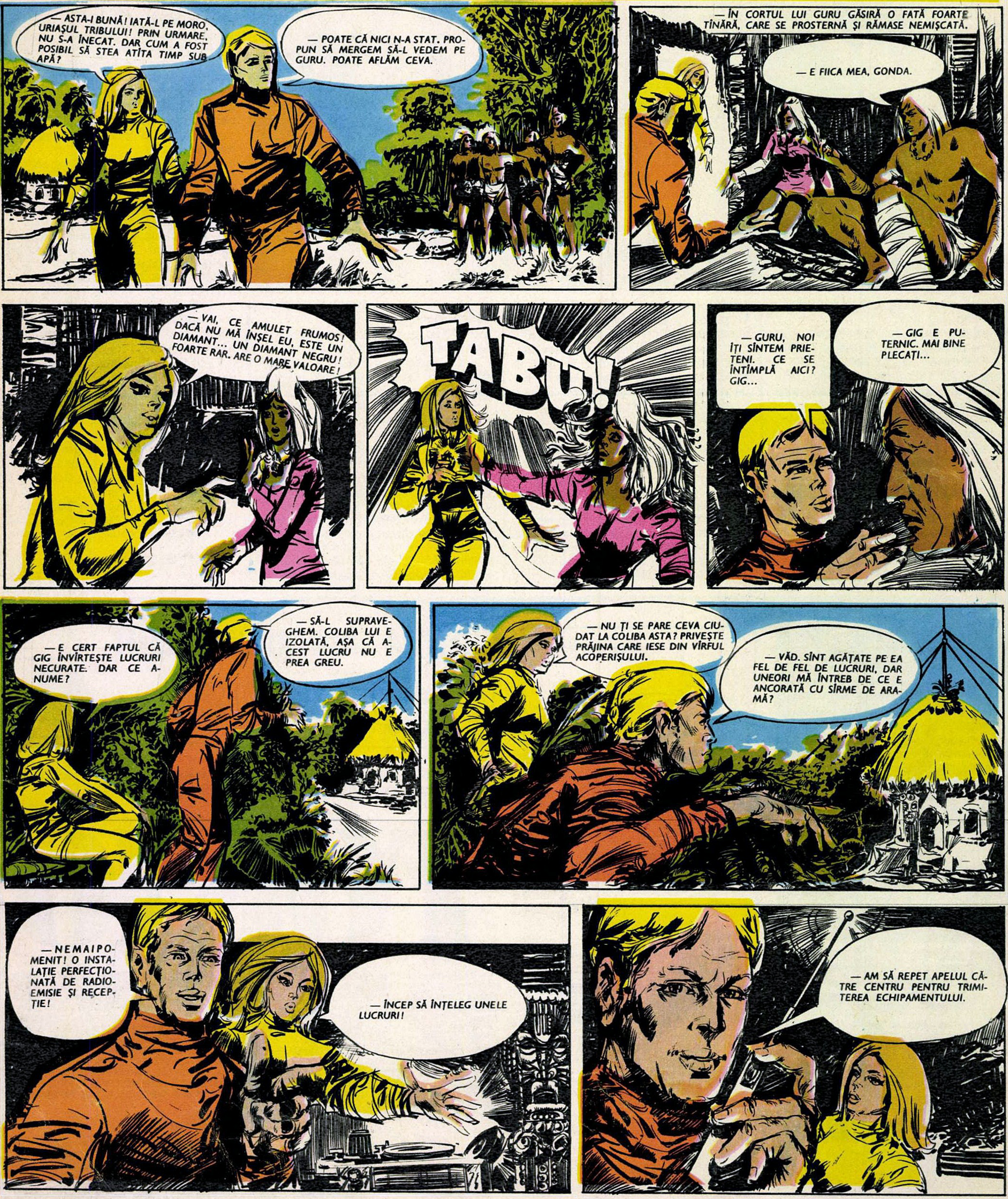
— ASTA-I BUNĂ! IATĂ-L PE MORO, URIAȘUL TRIBULUI! PRIN URMARE, NU S-A ÎNECAT. DAR CUM A FOST POSIBIL SĂ STEA ATÎTA TIMP SUB APĂ?
— POATE CĂ NICI N-A STAT. PROPUN SĂ MERGEM SĂ-L VEDEM PE GURU. POATE AFLĂM CEVA.
— ÎN CORTUL LUI GURU GĂSIRĂ O FATĂ FOARTE TÎNĂRĂ, CARE SE PROSTERNĂ ȘI RĂMASE NEMIȘCATĂ.
— E FIICA MEA, GONDA.
— VAI, CE AMULET FRUMOS! DACĂ NU MĂ ÎNȘEL EU, ESTE UN DIAMANT... UN DIAMANT NEGRU! FOARTE RAR. ARE O MARE VALOARE!
TABU!
— GURU, NOI ÎȚI SÎNTEM PRIETENI. CE SE ÎNTÎMPLĂ AICI? GIG...
— GIG E PUTERNIC. MAI BINE PLECAȚI...
— E CERT FAPTUL CĂ GIG ÎNVÎRTEȘTE LUCRURI NECURATE. DAR CE ANUME?
— SĂ-L SUPRAVEGHEM. COLIBA LUI E IZOLATĂ, AȘA CĂ ACEST LUCRU NU E PREA GREU.
— NU ȚI SE PARE CEVA CIUDAT LA COLIBA ASTA? PRIVEȘTE PRĂJINA CARE IESE DIN VÎRFUL ACOPERIȘULUI.
— VĂD. SÎNT AGĂȚATE PE EA FEL DE FEL DE LUCRURI, DAR UNEORI MĂ ÎNTREB DE CE E ANCORATĂ CU SÎRME DE ARAMĂ?
— NEMAIPOMENIT! O INSTALAȚIE PERFECȚIONATĂ DE RADIOEMISIE ȘI RECEPȚIE!
— ÎNCEP SĂ ÎNȚELEG UNELE LUCRURI!
— AM SĂ REPET APELUL CĂTRE CENTRU PENTRU TRIMITEREA ECHIPAMENTULUI.

(VA URMA)

Copiii cu crose

Dacă pînă mai acum doi-trei ani un copil cu crosă era o «rara avis», uite că nu mai e așa. E adevărat, deocamdată nu-i întîlnești pe toate drumurile, dar în felul în care au pornit, sîntem convinși că vor ajunge departe.

Au pășit, anul trecut, șase echipe de mici hocheiști din județul Harghita pe gheața pregătită și rezervată primei ediții a *Campionatului de hochei al pionierilor și școlarilor din mediul sătesc*. Iar anul acesta, douăsprezece...

Ce-a fost anul trecut, a... trecut. Dar ce-a fost anul acesta, între 8 și 9 februarie, pe unul dintre cele 30 de patinoare naturale amenajate de către copii în întreg județul Harghita, mai precis pe acela din satul Ciumani!... Aproape ca la campionatele mondiale. Spunem *aproape* si nu *intocmai*, pentru că au existat și unele mici diferențe. Nu în ceea ce privește pucul ori mantinela, nici chiar în ceea ce privește numărul de spectatori (5—600 zilnic), ci din cu totul alte puncte de vedere. Echipamentul, bunăoară, micii hocheiști din satele acestui județ și l-au confecționat singuri: căștile din găleți de plastic, crosele din lemn obișnuit, și așa mai departe. Și-au jucat. Douăsprezece echipe la început, apoi șase în finală. Fiecare meci a constat din trei reprize a douăzeci de minute fiecare (adunîndu-se aici și întreruperile, că doar n-aveau decît 11, 12, ori 13 ani). Și-au fost atît de corecți, încît în toată finala au totalizat doar... opt minute penalizări; și-au jucat atît de spectaculos, încît regretăm că nu i-am putut filma de la început pînă la sfîrșit, pentru a putea servi apoi pelicula unora dintre echipele noastre de fotbal din divizia A.

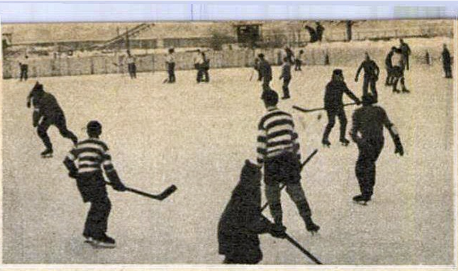

1. Temperatura scăzută, gheața, dar mai ales emoțiile micilor hocheiști au făcut absolut necesară... încălzirea lor înaintea începerii marii dispute.

2. De unde se poate vedea că patinoarul a avut mantinelă, iar meciurile spectatori și multă... spectaculozitate.

3. Fază palpitantă la una dintre porți, la fel de palpitantă ca și la meciurile celor mari.

Și, uite-așa, ziua disputîndu-și pucul pe gheață, iar noaptea fiind oaspeți ai pionierilor și școlarilor din Ciumani, micii hocheiști nici n-au știut cînd a trecut timpul și, dintr-o dată s-au trezit cu brațele încărcate de cupe și diplome (mai ales echipele din Deneș, Suseni și Sînsimion, clasate respectiv pe locurile 1, 2 și 3) și toți îmbrăcați de sus pînă jos în echipament... cumpărat de către organizatori (Consiliul județean al pionierilor Harghita) și de către alți susținători ai hocheiului nostru.

Deci startul a fost luat. Și nu oricum, ci cu dreptul!

MIHAI CALCAN

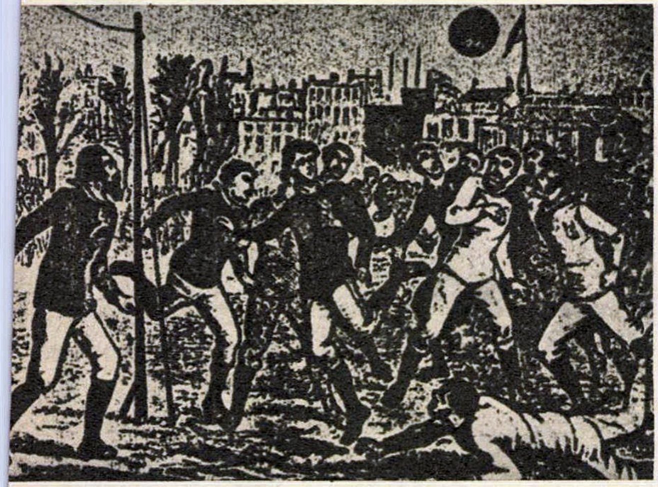

SECVENȚE DIN ISTORIA SPORTULUI

●

STRĂMOȘII FOTBALULUI

Meci de fotbal cu un secol în urmă (gravură)

Originea fotbalului este foarte veche, jocurile cu mingea fiind cunoscute multor popoare încă din antichitate.

Harpasumul (joc introdus de romani în Galia), jocurile rusești «Șalîga» și «Kila», jocul francez «La soulte» pot fi considerate ca făcînd parte din strămoșii fotbalului de astăzi.

În evul mediu, neexistînd stadioane speciale, jocurile cu mingea se desfășurau în piețe sau pe străzi. În zilele cînd aveau loc jocurile, străzile erau asaltate de spectatori gălăgioși care deseori părăseau lucrul pentru a putea fi prezenți. Acest fapt silea pe cîrmuitori să emită decrete speciale care interziceau jocurile cu mingea sub amenințarea pedepsei cu închisoarea. Timp de 250 de ani, jocurile cu mingea au fost puse sub oprelişte, ele fiind reluate abia la începutul celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea. Atunci s-au statornicit atît regulile de joc, cît și normele de comportare ale jucătorilor pe teren.

Elaborarea regulamentului a fost precedată de multe dispute care s-au desfășurat la sfîrșitul lunii octombrie 1863, într-o tavernă din Londra. În timp ce unii cereau să se joace numai cu picioarele, alții erau adepți ai jocului cu picioarele și cu... mîinile. Amatorii jocului cu picioarele s-au certat pînă au răgușit, iar adversarii, neavînd cîștig de cauză, au părăsit adunarea. Abia după ce au rămas singuri, partizanii jocului cu picioarele au elaborat cele 13 puncte ale regulamentului care, în decurs de cîteva decenii, au fost recunoscute unanim. Astfel, de pe malurile cețoase ale Tamisei a început marșul triumfal al fotbalului în întreaga lume.

Regulamentul stabilea că fiecare echipă trebuia alcătuită din 11 jucători. Două bețe bătute în pămînt și legate cu o sfoară trebuiau să reprezinte poarta. Jucătorii concurau echipați cu pantaloni lungi și pantofi. Fluierul arbitrului a fost folosit pentru prima oară în 1878. Pînă atunci arbitrii semnalizau cu clopotul școlar sau prin strigăte.

Dimensiunile actuale ale porților, precum și așezarea plasei, s-au stabilit abia în 1891. Tot atunci a fost legalizată lovitura de pedeapsă de la 11 metri, fără apărare.

De la începutul anului 1909, portarul a început să joace fiind îmbrăcat într-un tricou de altă culoare decît cea a coechipierilor săi.

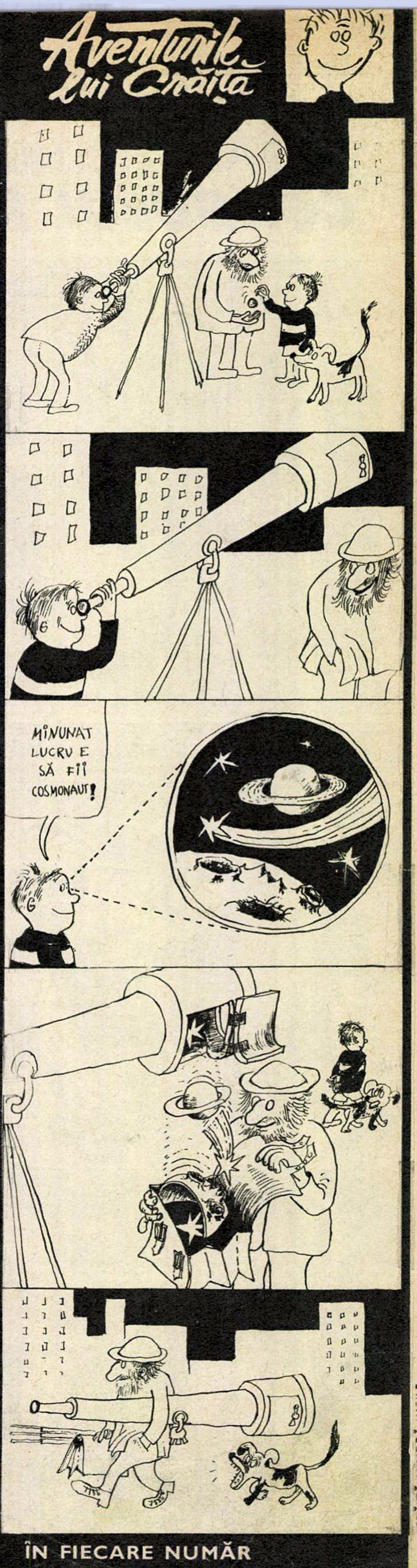

ÎN FIECARE NUMĂR O AVENTURĂ A LUI CRĂIȚĂ

108

TAINA CORBULUI DE AUR

Scenariu: IULIU RAȚIU
Ilustrații: TEODOR BOGOI

6

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT:
PORNIND PE URMELE CELOR DOI MERCENARI CARE AU VRUT SĂ-L UCIDĂ, COSTEA ÎNTÎLNEȘTE UN GRUP DE OȘTENI CARE POARTĂ TRUPUL UNUI TÎNĂR MORT. DIN SPUSELE OȘTENILOR, EL BĂNUIEȘTE CĂ TOT CEI DOI MERCENARI L-AR FI UCIS PE TÎNĂR.

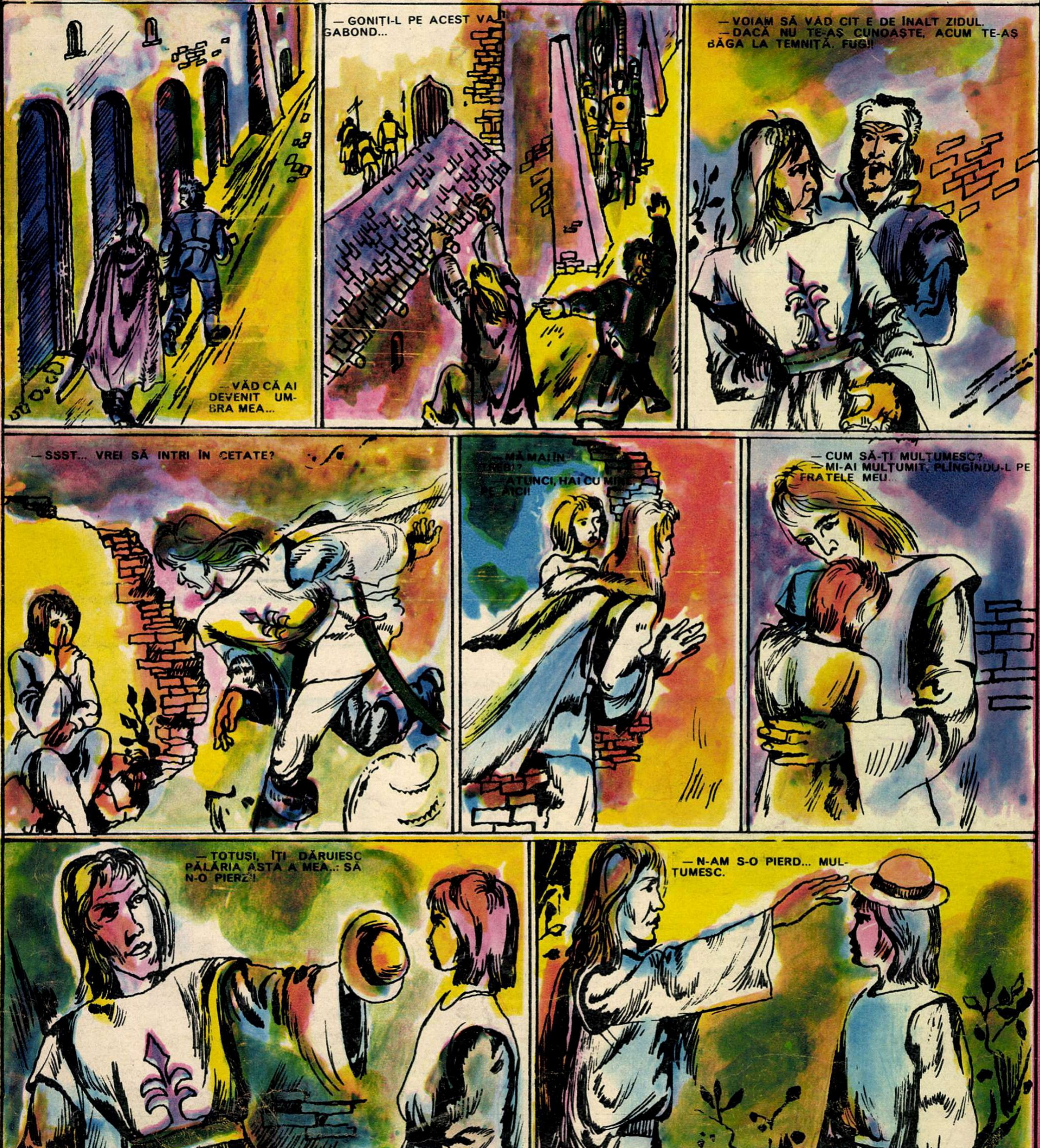
—VĂD CĂ AI DEVENIT UMBRA MEA...
— GONIȚI-L PE ACEST VAGABOND...
—VOIAM SĂ VĂD CIT E DE ÎNALT ZIDUL.
—DACĂ NU TE-AȘ CUNOAȘTE, ACUM TE-AȘ BĂGA LA TEMNIȚĂ. FUGI!
—SSST... VREI SĂ INTRI ÎN CETATE?
— MĂ MAI ÎNTREBI?
— ATUNCI, HAI CU MINE, PE AICI!
— CUM SĂ-ȚI MULȚUMESC?
— MI-AI MULȚUMIT, PLÎNGÎNDU-L PE FRATELE MEU...
— TOTUȘI, ÎȚI DĂRUIESC PĂLĂRIA ASTA A MEA...: SĂ N-O PIERZI!
— N-AM S-O PIERD... MULȚUMESC.

(VA URMA)

Cutezătorii 9
Redactor șef: Mihai NEGULESCU. Redactor șef adjunct: Petre GHELMEZ. Secretar general de redacție: Ovidiu ZOTTA. Redacția: București, Piața Scînteii nr. 1, telefon 17 60 10. Administrația: Editura Scînteii; Tiparul: Combinatul Poligrafic CASA SCÎNTEII.
Redactor de număr: Al. Dinu IFRIM. Redactor artistic: Pompiliu DUMITRESCU. Tehnoredactor: Lucia SICOMAȘ
Abonamentele se primesc de către oficiile și agențiile P.T.T.R., de către factorii poștali și difuzorii de presă 41033
1 LEU.